

בידוע שנראה ביום שבת סמוך לשקיעת החמה, והוא ששם יום השבת התמיד שסנה עשרה שעות אחרי שנפסקה קריאת מקום ההתחלה עד ששבה השמש לעמת ראש ארץ ישראל אחר יום וליילה, והתחיל להראות הירח לכו שהוא "בתחלת (נ"ל) במזרח) ארץ ישראל בשבת בערב, והסכים עם מה שאמרו רבותינו שצריך שיחיה לילה ויום מן ההדש, וכבר נסתלק שם השבת מן הישוב והתחיל יום ראשון, אע"פ שיושבו ארץ ישראל יצאו משם יום השבת ושבו בתוך יום ראשון, כי אמנם הכונה

קול יהודה

אוצר נחמד

שנה בעבור שמשם החיל אלם כאלהן לקרוא סדר סימס כזכר למעלה: אררי שנפסקה קריאת מקום ההתחלה ר"ל אחר כלות יום השבת כאל"י והשמש שוקעת לסם במזרח מוולאי שנה עדיין ממחיר יום השבת בעולם עד שזכר השמש כל הני כדור ההחיות שנבצר אל"י ועוד רביע הכדור עד שמגיע לעומת רכס בני אל"י שהוא ההתלה הילול מוולאי שנה ליוצבי ההתלה הנין, ויסינו י"ח שעות: אררי יום וליילה. ר"ל נכף על יום וליילה י"ח שעות, והוא בין הכל מ"ב שעות מן ההתלה שנה שבאל"י עד סופו בנין: והתחיל להראות הירח. יסרת סיס ממחיל לסינת נראה בתחלת המדש: "למי שהוא במזרח בשבת בערב. ק סוף האנון סוף הגירסאות, ור"ל בתחלת סיבוטו שהוא אררי, והסכים עם מה שאמרו רבותינו וכו'. ר"ל שזו שאלמדו לרין שיסיה לילה ויום מן המדש הוא הסכמה ותיקון למאמר סוף על נולד קודם הזות, והלחז מנכר אל המיני, ור"ל מהאחר שאין הלכנת המדש נראית עד עכור כ"ד שעות אחר המולד וקודם זה אין כח בעין להאזנה מהאחר דקוחה אז ואור השמש לפי קריכתו אל"י חוקף עליו וזאת סימס נראה, וכאן סימס המולד ציוצילי קודם הזות ואין לנו מן הלכנת המדש עד העכר רק שש שעות עכ"ל אלו מוולאים בקאס המורה שהוא נראה מוולאי שנה לפי השנוט, כי מרגע שזאת הזות ציוצילי ממחיל העכר של ליל שנה בקאס מורה ואחר לילה ויום הוא נראה בקאס מורה, ויש כאן לילה ויום מן המדש: וכבר נסתלק שם השבת. כלומר אם נולד אחר הזות ציוצילי עד העכר ציוצילי הזות משש שעות אם חסוקי על זה י"ח שעות מס גלול מוולאי שנה לנין מהאחר מוולאי שנה אל"י עדיין אין כאן כ"ד שעות ככדי שאלמדו שיראו אורו בני זין מוולאי שנה חוקף, כי אחר י"ח שעות ככר ממחיל יום ראשון לבני זין: אע"פ שיושבו א"י יצאו מיום השבת ושבו בתוך יום הראשון. כלומר שמטי שזכר ואלו בני זין מן השנה בעת הראיה אין קובעין ר"ל ביום המולד אם טולד לאחר הזות. אם כן לפיניו טולד קודם הזות קובעין רלס סהטו בו ביום מתמת מה שיראה יסרת בעכר לבני קאס המורה מס כקכ הכי בעת שיראוהו בני המורה ככר י"ח יום השבת לבני ארץ ישראל והוא הזות יום ראשון: כי אמנם הכונה הבונה השם

שנה לפס סמוך לשקיעת החמה קודם שקיעתה. ולפי עביוט השבת בקאס המורה מראה הלכנה לשם והוא המקום המיוחד, לכן על פי ההורה כלשכר ככלנו זכרו רליו אל"ל לקבוע ביום ההוא ר"ה דרך משל מלח המחילה כויסחו בנ"ל, ושפנה הארץ בעבר לה, עם סימוט שפנה הספק קריאתו לשם לא עכרו מן המולד כי אם שש שעות ולא הולל להראות שם עד י"ח שעות לאחר מכן להסלים לילה ויום הגריסות לזה, דכ"ד שש מיכסי סיכרל. והוא עמנו כממוך ירכיבו נבול צילורו כי אין להוט אם קביעות המועד ההוא לא יסיה בזמן אחד בעמנו סוף לכל הלקי הישוב גם יחד, רק יספיק לנו שביום השנה ביום השנה יערכנו מקום אשר דבר המלך ודחו מגיע, הדש ושבת קרוא מקרא זה אחר זה ע"פ הסדר הזכר, כל הקודם קודם לזכות ורלשון רלשון מהתקל: אררי שנפסקה קריאת מקום ההתחלה. שיאלה השנה לגמרי מהלטי אל"י, כי רלשית הספקה הקריאה הויהם אליה כמו סימס ממלה מקריאי קדש: עד שישבה השמש ליעבת ארץ ישראל אררי יום וליילה. כי אחר כ"ד שעות היה שוב השמש אל"י למלאת להרבות הלכנה היה דבר ר' זורא פ"ח דר"ה למלאת להרבות הלכנה ועם קבולה עם השמש עד עת הרלוטה, לילה ויום. וגם הויה ממחיר דע, כי רכי זורא מקדים לילה ליום, כאלמדו לרין לילה ויום מן המדש, מ"מ שכל אה ידיו לפינה סדרו כאלמדו אחר יום וליילה, להורות כי לא יסיה ממחיר אל"ל בלילה ויום דוקא עד שהסיה בזה קדימה לילה ליום הנלי הכרתי כמו שהשט בענינו צנה יסור עולס כלשכר הוגד מלשם בהערה השביעית: והתחיל להראות הירח לכו שהוא בתחלת ארץ ישראל בשבת בערב וכו'. המשנה סוף אשר נפל כספרים לעולם פריסמוט איינו משנה עור בדרך לשנות ממחירי דע, כי שניאה אם מי לא יבין שהמורה אמרו בתחלת אל"י, רליו למקן בתחלת הישוב

לנ"ל, כלשון עמנו כאלמדו למעלה והוא לנ"ל מהלה הישוב: וכבר נסתלק שם השבת וכו'. הכונה למר פלח מוך שעה מועטת מהתקל שם השבת מן הישוב, שהרי בשבת סמוך לעכר ההחיל היחה להראות בקאס המורה סבו הכלית ההפסקה המדובר: אע"פ שיושבו א"י יצאו משם יום השבת ושבו בתוך יום ראשון כמי אמנם וכו'. היה סוף יולל לקרלה ספק שרלה ספק שרלה מכלו להשיב עליו ולהסיל רוכבו האור. כי היה זה עומד וטוח אחר כהלנו איככה וכולל ורלשיו כי בלאת אהני אל"י משס יום השבת עד ששנו ככר בתוך יום רלשון ובחלתישיוו בהגיע תור הרליס בקאס המורה סוף יום שפנה שלהס היחה יהודה לקדשו וישראל ממטלשויו לקבוע היום ההוא ר"ה דרך משל עם הויהם בלתי שובתיס בו כלס גם יחד, הלא יתקן יום שיהיה להם ביום רלשון מקרא קדש. ע"כ זכר אה דבר קדשו וחס הספק הזה הסיר הכו, כאלמדו כי הדבר הזה סוב וישר והמקריבו אותו לא יחשבו על פגול ובעל. כי אמנם הכונה אלל ההורה בשמינית

הכונה "השם" (כ"א היום) השביעי הפושט בכל הישוב. שיאמר למי שהיה בצין ולמי שהיה במערב באיזה יום קבעתם ר"ה, ואמרו יום השבת על הדמיון, אע"פ שאחד מהם כבר היה יוצא מהמועד כשיהיה האחד במועד כפי מקומותם בא"י, אבל בקריאת ימי השבוע היה להם המועד ביום אחד בעצמו. והנה ידיעת שבתות ה' ומועדי

אוצר נחמד

ישם השביעי. ר"ל שם יום השביעי או כיוצא בו מן שמו יום השבוע: והוא שבכל הימים בכל הימים. לומר שמי שעדיין שמו נקרא עליו בכל מקומות הישוב: שיאמר למי שהיה בצין ולמי שהיה במערב באיזה יום קבעתם וכו'. לומר שמרוב שיכסו ר"ה בשאל לכל אחד ואחד מבני העולם שחזרו קצתו ועד נכחו מתי קבעתם ר"ה, יהיה לכולם שם אחד והשם שיה לומר ביום השבת קבעתו, וכן הוא האמת: על הדמיון. וכדומה לזה שיאמרו כולם ביום הראשון מימי השבוע קבעתו: אע"פ שאחד מהם כבר היה יוצא מהמועד וכו'. ר"ל דין תורה שהיא ההתלהב בחשבון הימים מא"י, ולפיכך אל"פ שכל אחד ואחד אינו שומר השבת והמועד רק כ"ד שעות שהיא מערב ועד ערב לפי מלך מקומו, עכ"ל כל בני העולם קורין בשם יום אחד כשעוד ביום השביעי וקולם שום בקריאתם לא"י אבר ממנו הם לכל המקומות, ואין כונת האורח שהשוב כל אחד יום השביעי מארץ העם שהוא בא"י, כאלו אמר ד"ה שהרעוקים בבני שם שעות למעבר יתחילו השבת מהזאת יום השני מאחר שברגע היא שהחלה ליל שבת כ"ה, שאין הענין כן שהתורה אמרה שכל יתבאר יום אחד בעצמו כפי קריאתו בכל מקומות הישוב: אבר המעורר אחרי כלויו לבאר דברי התנ"ך בשמותיו או ראשי עממי מחויב להפיר על קריאת אחת גדולה

השבתות והמועדים איננה לזמן קצת מוגבל אלל כל העולם כלו כאחד, אלאו תאמר כ"ד שעות ומכיוונות בעצמן אשר בהן יעשו כלם גזירה אחת להתחיל מקראי קדש ולהשלימם בלי שום קדימה ואיחור, כי זה כן משתח מלאש מרמזהו והוא צטל מעקריו עש ככול החפצרות בעימי שתייהנה שבתיהם חמימות מערב עד ערב, ולעמוד מה שהקרא הזאת מימים ימימה לר"ך עכ"ל שיבואו לידי שמירתם בזה אחד זה. ולפיכך כונת התורה בנדון הוא השם (כ"א היום) השביעי הפושט בכל הישוב. מהתגלגל והולך על הדרך אשר כהב הראש"פ ל' וישלח צביואר ויזרח לו ח"י. וישלח מה שפסע ויזרח לו השמש והלא ברנע אחד זרחה בכל העולם, וישלחם מה, כי עת זרות השמש ישתנה, והנה צין וירושלים ובין זאת המדינה שחברתי בה זה העירות ושמה לוק"א עשה ושלום שעה וברנע ז"ח מעלות, חה הדבר ברור בלא ספק, ע"כ. ועל זאת ח"ן לתמוה אם יום השבת אשר נראה בו היתה בקלה המזרח נהמו עליו הוד מלכות להיוורו חכר ונעשה בקדושת ר"ה, וכיום השבת ביום השבת יערכובו כל יושבי העל כל אחד לפי דמי קדימתו בהבנתם השבת, עד שיאמר למי שהיה בצין ולמי שהיה במערב מן הקלה אל הקלה באיזה יום קבעתם ר"ה, וישאמרו יום השבת על הדמיון, לא שיכנס לזמן אחד קבוע להם יתמו. ח"ל אע"פ שאמרו מהם כבר יהיה יוצא מהמועד כשיהיה האחד במועד כפי מקומותם בא"י, ר"ל שיה יתמו ומתקם המועד מא"י, כי כפי רחוקם ממנה ירחק מהם הפסק המועד כאשר יבאנו, אלל כונתם באמת כי בקריאת ימי השבוע היה להם המועד ביום אחד בעצמו לא יום מוגבל רמזו אליו רק יום שבת בכלל כפי הדמיון המושט לעמת פנימי. והסת דבניו בנשאל הלו בלקחו מראשית כל פרי האדמה אשר הביאו מא"י קדש לגוילים לה', בנחמו, והנה ידיעת שבתות ה' ומועדי ה' תלויה בארץ שהיא נחלת ה', והוא מה שממנו החנוטע ס"ם י"ח שבתו ודעי כי שבתות ה' ומועדי ה' אמנם הם תלויים בנחלת ה', ע"כ. ולענין החפצות הימים בכל הישוב מלאחי להכנס ספורנו ל' אמור דבר ראוי ומתקבל מתיהם מלך אל הדרוש הזה שמתחם עליו, ח"ל. שבת מא"י בכל מושבותיהם, הוא היוצר לור ונורח חושך קובע אוחה בכל מושבותיהם, ח"ל ששתמנה תחלת היום והלילה כפי השמטת

דכוני, והוא מה שבעה שכלם המולד בא"י קודם הזאת יום השבת או קובצין ר"ה בו יום שמי שנעבר היתה נראה בתחלת המזרח. סוף לא יזויר שיכסה ר"ה ביום המולד אם לא שסוף ביום שלשים, שמתחם ביום כ"ט לחודש מעולם אין קובצין ר"ה שאין שום חדש שחזר מל"ט ימים, ואם הענין כן סוף לנו לראיית היום בסוף יום השבת נעבר שהוא ליל ש"ט ואז קובצין יום שלשים לר"ה, וזה ענין מיוחד ונגלה מזה. וראיתי להכר בעל קול יסודר בשמתיים מבעל יסוד עולם (תמני שאין הספר הוא מאוי בידי רעת) שהקשה על הסבר ועל בעל המאור הסולך בשמתיים בענין זה והוא ז"ל ש"ז עליהם בתאמר ז"ל ועוד שם פ"ה כתיב ז"ל, ודעי כי בעל המאור גם הוא ז"ל בתשובתו שמתחם כי על אמנע א"י הוא מיוחד והבנון המוגדרות וכו על קלם המזרח הוא סוף לדיעה הלכנה בחדושה, וכדי להעמיד סבתו זהו סולך ליסוד ולאמר כי כ"ל ר"ה שמתחם מורת החתם בכל יום בירושלים קודם ממה שמתחם ביום הסוף בקלה מזרח, וזה שקר גדול ומפורסם ושנוי כדרי בראשית. וכדרי בירושלים על עולד קודם הזאת ל"ס סבתו וזאת לאמר, כי אם הל רנע המולד החדש קודם הזאת יום שבת ע"כ משל בירושלים, יבדוע הוא כי כלבנה החדשה שלו היא בראשית לפי כן בסוף יום שבת זה בקלה מזרח. ואם יתול המולד מהזאת יום שבת ואיך בירושלים או הוא יבדוע שאין קובצין החדשה אם יבולה להראות בסוף יום

הסורך בגלילות המתחלפות ועם זה היתה השבת הראשונה שהלה השבת ובסופה בכל אחד מהגלילות ליושביו כפי ההחלטה היום והלילה בגליל ההוא, עכ"ל. ויען כי לאדם מערבי לב לעמת על ריב לגמור אחרי עולם הספקות וזרותם, ירא אהי זארו פן יבא והכני בזה

יש זה נחמד. זה שבוש נחמד הואיל ועת טראים לפי אשכנז
 זאת הסיק קודמת לגרע המולד, ע"כ. והכר בעל קל
 יודע כהן על זו, שאם כלפי הכהן נחמד הדברים הנוראים
 שעושהם לא ידענו מאי קאמר, כי לפי מה שצאנו דוננו
 למעלה הלכנו שהדברים הנוראים בקרא המורה יום שבת לשם
 שהוא מזהו יום הולדתו כ"ז. לאחר כ"ד שעות ומעת המולד
 בירושלים וע"כ הסיק טראים טראים אחר המולד ע"כ. ואולי שלש
 נחמון בעל יסוד מולס נכ"ח בלפי הלכנו זה שנקבע ר"ס
 בשבת ביום המולד ע"כ ז' ע' שהקדים טראים על המולד,
 וכאילו היתה טראים נחמל ליל השבת בליל, ואז דיון נוסף
 שהסיק קביעה ביום שבת, משה"כ אם טראים טראים נחמון
 שבת מה יושענו זה לקבוע תמונת שבת. והכר בעל קל
 יודע לא שח לנו לכל זה. ואני כאשר הצלחי היטב דברי
 כרז הוס מלחתי דבר יותר מלאי, שכן שזו שחמך נולד
 קודם תולד בידוע שגראס תמון לשקיעת החמה, דהיינו תמון
 מלפני שקיעת החמה, ובמ"ש כשירוש ב"ר"ס כאילו אמר נולד
 וכו' בידוע שגראס הלכנו בקרא המורה ביום שבת לשם תמון
 לשקיעת החמה קודם שקיעה, ע"כ. וזכו כהמון ב"ר"ס
 וכבר נשמל כהן גם כן ז' ע"כ שרי בשבת תמון לערב החמה
 היתה להראות בקרא מורה. וכן נדבריו שכתב נגד בעל יסוד
 עולם שזכרתי בתמון כהן יותר מלאי, בקרא המורה היתה שבת.
 ואולי שלפי הננוח זאת היה תושב טראים בשבת קודם השקיעס
 כרי כאילו נראה היתה החלה ליל שבת לעיני קובעין ר"ס
 בשבת שהוא יום טראים, וזה דבר שאין לו שר, משמעול
 לא שמענו שיפא אפשרות ראיית היתה נחמל חודש לאחר
 כ"ד שעות אחר המולד בעוד שערדיין בשמש וזרה על הארץ,
 כי אטילו אחר שקיעת השמש אילו נראה היקב בעוד שאר
 בשמש חוק על הארץ אל זה אחר כדי שליש שעת אחר
 שקיעה, ובמ"ש הרמב"ם בסוף פרק י"ד מה' קדוש החדש,
 וב"כ בריש ס"א מה' קדוש החדש שאמריה היא כלייל שלשים,
 שאם אין טראים כלייל שלשים א"ר ר"ס ביום שבת ואחר,
 וראיית יום שלשים לפני שקיעת החמה מאן דכר שמים, ואף
 אם נראה ביום שלשים אחר שקיעת השמש בעוד שלא נראה
 עדיין רק כעב אחר שזאו עדיין יום לפי דין תורכ הכרז
 בנמרה כוכב אחד יום, כ' בין השמשות, ג' לילה, עכ"ל. וזו
 כאילו נראה כלייל שלשים ואחד המדעש מעובר, כמו אם נראה
 כסוף יום כ"ט אחר שקיעת השמש ועדיין לא יזא כוכב ליל
 שלשים שכתב הרמב"ם בס"א מה' קדוש רדיו כאילו נראה
 כלייל שלשים והוא ממשש דריש ס"א ד"רס ראוטו כ"ד וכל
 ישראל וכו'. ומע שחמך הכהן תמון לשקיעת החמה, היינו
 תמון מלאחריס, וכללון הוא מנאל דדברי חז"ל י"ע הכתוב
 בשבת בין מלפני בין לאחריס. ואני תושב שללון בעל המאור
 גרס לו זה השמשות בשבת בעיני יום אחר זכו בהשקמות
 כ"הייסוס לו חז"ל, וכללון רק בעיני יום כניי נוחן לך משל
 ודמיון נחמד מן סימיי שאלו קובעין זו ר"ס כשאו קובעין
 אותו ביום השבת אין אלו קובעין אותו עד שיפא המולד
 ביחלויש קודם תולד יום שבת ואחיה השעה היא בקרא
 המורה חתלה אחר שנת יום, והכר שהלך הלכנו כ"ד שעות
 אחר

יצר ונבצרות ימלל, אם כיום דברך כי החלה שבת
 וסוף יתו בכל אחד מהגלילות ליושבי כפי החלח
 היום והלילה בגליל הוא, היתה ע"כ השבת ליושבים
 תהיה הקבץ הצפוני (אשר העידו על ישובו חדשים
 מקרוב בוא) נח שנה תמימה, הואיל ולהם יום אף
 להם לילה כל אחד מהם נושא תשר ו' הדישים רשעים,
 והמו שכתב כר' אברהם כ"ל חייא בספר זכרה הארץ
 סוף שער ראשון כי הדיים השנה כלה במקום הוא
 כיום אחד חזו יום וחזו לילה, ע"כ. והנה אם
 יסמון ארץ רועה אמויה איכה יעבוד אה אלהיו במקום
 הוא בשמירת שבתותיו ומועדיו, כי אף יצבות מכל
 מלאכתו בכל הזמן הארץ הזה שמעבד עד ערב
 כמשפט החורה, והכתוב וזוה אומר שבת היא לה' בכל
 מושבותיכם, ויהקול שזמנע על היושבים אל הקבץ
 הוא שיארכו להם קנה ימים ולילות עד השש וחדשים
 לפי רוב ולפי משום קרבהם אליו, מי בעל דברים
 יגש לבא לקחה לו אה אשר ישים אלהים בפי להחיר
 ספקו. אך שחמרה לפי מהסוס ומלה העבר על לפני,
 בצמקו לפי דרכו בראשון כו' ז"ל. אינוי גורז שהיה
 בעיני על הדרך הזה ואולי הוא על דרך יותר עמוק
 וכו'. גם אפי בזהר אהנהו והפקדתי ממנה לנחוש
 ולנחון ולהאזיר ולהרוס ולבטן ולנועס, כי אינוי אומר
 קבלו דמתי רק כמשפא אמת משום דרוב קובל עכר.
 יק לא ידעתי ונפתי שמהי בסכרל גוברת כי ח"י
 תקום התורה אשר ייוחס אליה עיקר שמירתה עם כל
 מלוותיה אף אל חינו הליוות נכרן, וכמו שארנו
 הרמב"ן ז"ל בניצורו על הורה בתקומות הרבה,
 היא המדה ישוערו בה אל יתר התקומות אשר אליהם
 ידה ממש ודה להחלח עמו, וכאשר תראה הארץ
 היא אה שבתותיה מערב עד ערב מובצלות להספר
 כ"ד שעות ולא פחות ולא יותר, אל מספר זה עלמנו
 יונבלו ג"כ בכל המקום אשר נזכיר אה שבת, ומיהויס
 על מספר זה ליום ולילה לא ישבותו. ועדיין לב אדם
 נקופו מה יהיה משפט העברי אשר יספא שבת הארץ
 היתה כי יסולל שם סמלה נבר, והנה שבת לנוע
 בגלותו וישבותו מהיוונו לעו קדוש בשבתו אה תקומו
 כי הוליו עוט מלפני אציו מלך המלכים ויגשרהו
 ויקך, וזה הים גדול ורעה ידים ימה של הורה ארוכה
 מארץ מדה ורעה מני ים, מלו כי יווס יסוב
 לאחרי בלגתי החפשי עד אפסי ארץ ולבני ישראל
 יהיה נר מזה והורה אור בכל מושבותם, כמה אם
 כן מתפללין שציליה של מורה כי לא יוכלון העברים
 למשפוחים למקומות לשמור אורחות מלוותיה הבלתי
 הליוות נכרן, והוא הפך הנמדה שבת היא לה' בכל
 מושבותיכם. אן לא קארה ידיוי מהיבז על כה

והשערה נקמה בשלש דרכים. הדרך הא' כי גלוי יודוע לפני תמיס דעים וכך היא כהובה לפשו נחמרו, כי
 לבני ישראל יוערי מזהו לא יהיה שם מסלול ודרך מעשה ועד עולם, רק שבתה יתן בכל העמים אשר
 ינהגם ה' שמה, ורפא ירפא בשמות להם מקום אהם שבתה יתן בכל העמים אשר
 זאת המורה היא העולם עמם בכל מקום לשמור ולשעות, כי היא מורשת קרובה יעקב וירבות אין לה הפסק,
 ודרך זו אף להחיר הספק הזה הוא עלמנו אשר דרך זו הרמב"ן ז"ל סוף ס' מהשי אלל ולא הכוב נחלה
 לבני ישראל ממנה אל משה, כי על דעת חז"ל שדרשו דבר זה שלא יבא נוסב אלל בדור ההוא בלבד,
 כפי הוא ז"ל כי יתכן שלא היו בכל הדור ההוא כהן ארץ יורשות נחלה בלתי בטת ללפחד, ורלה בוז
 שלל

והשערה נקמה בשלש דרכים. הדרך הא' כי גלוי יודוע לפני תמיס דעים וכך היא כהובה לפשו נחמרו, כי
 לבני ישראל יוערי מזהו לא יהיה שם מסלול ודרך מעשה ועד עולם, רק שבתה יתן בכל העמים אשר
 ינהגם ה' שמה, ורפא ירפא בשמות להם מקום אהם שבתה יתן בכל העמים אשר
 זאת המורה היא העולם עמם בכל מקום לשמור ולשעות, כי היא מורשת קרובה יעקב וירבות אין לה הפסק,
 ודרך זו אף להחיר הספק הזה הוא עלמנו אשר דרך זו הרמב"ן ז"ל סוף ס' מהשי אלל ולא הכוב נחלה
 לבני ישראל ממנה אל משה, כי על דעת חז"ל שדרשו דבר זה שלא יבא נוסב אלל בדור ההוא בלבד,
 כפי הוא ז"ל כי יתכן שלא היו בכל הדור ההוא כהן ארץ יורשות נחלה בלתי בטת ללפחד, ורלה בוז
 שלל

אשר הנהגו היא תהלה וקדושה והוא שמד החודש הראש, מנחה הלכנו נראה בחודש יריבתי קלה המורה בכסף יום שש לפני שקיעת אור החמה ע"ל, כהחודש לו שקודם שקיעת החמה קאמר, וכרי לטון הוא כתב שם למעלה מה שאין העין שולטת בלילה אחר עד שגיעה המרחק י"ב מעלות זה יהיו מהלך ארבע עד החמה כ"ד שעות, ובכן האור שוטט על פניה עד שכה העין שולט עליו לראותו קודם שקיעת אור החמה, ע"ל, וכוחונו כיום ששמי שאין שהוא רכ לראות ארבע תהלה החודש אחר שקיעת גוף החמה, מפני שפירח שהוא קרוב לו או שקבע אחריו מהלך שכדי שיעור הנועה לגלגל סימני י"ב מעלות שהוא כמו ד' וחמשי שעה אחר שקיעת גוף השמש, ובחוק שיעור הוא עדיין אור החמה נשר על האופק, כענין המעוררם במנחה שכדי מהלך שלש וריבתי עדיין יום (כ"ס ב"ב מדיליקין), וכדי הלך ג' מהלך מיל אחר זה הוא בין השמשות עד שכדי מהלך ד' מילין עדיין איש וחמש אור השמש מן האופק לגמרי והוא לכל הפחות שש וחמשי שש, ולפי י"ד שיהיה יורה שיעור מורגש כ"ב בעת ראייתו עד שלא יפסיד לו אור החמה הנשר כ"ב וילגלו זה ככר הים ארבע נראה ששעות משעור הזה הרבה, ואם כהתהלה החודש בעת הראיה טרם שקבע אור החמה לגמרי בכך שקבע ארבע שעות מהמת קרבו לשמש אז, וזה מבורך. והנה חזר לענין הראשון ואומר שכדי ליישב דברי הכתב אין לנו אם לא שנאמר שקד קבלו המעניו י"ב לשמון על ראיה כזו בגמול לקצוה כיום המולד, וא"ר שיון:

שלא היו שם יורשות תהלה חלילה לפניה בשמות, כי ק יעלה תקון טולל כזווי יח' לגל יתעברו השבטים זה עם זה בתהלה בעת ההלוק, כי אז שהיה הקפידה יותר גדולה אשר לא יקרב בעל אשה משבט אחד בעת חלוק הארץ לכל לקחה לו נהלה לשמו בחוק משנה אחר, כי חמסם אחרי כן כבר מודעה נהלתן ולא יקפידו כל כך, ויחשב הוא י"ב כי עם היות שלא היה הקפידה רק לזמן החלוק מ"מ בעבור ש"ל שולט מודע חמס הקפידה בכל הדור על פי דעת חז"ל, ולא הורגה האחריה רק בזמנה לפחד כי אותן לזבנה ראה יורשות תהלה בדור ההוא לא פמיות ולא נשואות. ולפי שיוכל חסד לגמסם ולומר שכל זה איננו שזה להעלות תקון טולל אל המכוון בע שאלו יתעברו השבטים בנהלה בעת ההלוק, כי עם היות שלא היו אל בגל הדור האכנס לארץ יורשות תהלה זולתי אלו, עדיין היה אפשר שמירששה מיום זה ואילך ע"י מיחה אביהם או אחיהם בעל בנים, ולא כדומה הכוב נהלתן ממטה אל מטה בעת ההלוק, ושוא שקד שומר כי לא הועיל בהקטנו. השוכה, לזה רמז בחמרי כי השם אשר בידו נפש כל חי אין לו לחוש מכאן ואילך, והכונה כי יודע ה' אשר לא ימות המוריש עד לאחר ההלוק, ובכן לו יח' נחבטו עליהם ולא יבצר ממנו אלא אשר יזיה לעשות ללורך ההקון בגמול ממנו. ולא חלה שחיקה

מלפניך בגיורת הכתוב (זכריה ב') כי בארבע רוחות השמים פרשתי אהכם, כי דרך נוחמל דבר, ע"ד ערים גדולתם ובגורות בשמים, והטובה להורות על עולם ההפלה והפזור. וכן מחמיר הכתוב אם יהיה נדחק בקצה השמים גו', וכן ענינו על קלה הקפידים או דומייה, שאין אלו ראויים לשם קלה השמים יותר מכל שאר הקיץ הארץ להיות בחוק הגלגלים כקודם בחוק עגולה שמרקה ממנה שוב מכל ז' קד, חק עניט ששם יהיה נדחק מושלך משמים ארץ שהיא המטה החולטת הנקראת קלה השמים, משם יקבצו ה' הארץ וישפיר על כך ומתם יקחן על זרועותיו ויקבצן בכסד פנים ימות מבידל עמיקתה לאגירת רם. והדרך הב' להסתלק מן הספק הוא כי זה היום עשה ה' לנאום ולמועד עגולה ומשכנה בו כבר הוצג בניגול וגדרו אלא בעל יסוד עולם (מאמר ז' ס' י'), כי הוא הזמן אשר בו ישלים הרקיע הקפה אחת עם החמה על פי מדרשתו היומית כלפי מערב. ואם כה משפחו, הנה בהנאל מקום שלם נשלמו בו ההנמים הללו כבר נעפרו ויבניו מן השביתה, ובמנו שהעדר הסדה יספור מן המעשר והעדר הבינה מן המעקה וכיוצא בזה מחסרון הנושא לשמידתן של מזה. ועשה אם כלה ילדי ביניהם המקום ההוא המיושב לפי החממה תחת הקטב הצפוני, נכיר ונדע כי אשר יחמיר היום אלא יושביו שנה תמימה, בזה ה' ובחורתו יראה בלתי היותו ראוי לשם יום בנאמה בהפקד מעמיתו הנלי גדול שזכרנו, וזה כי הולל היום כהנועונו כלפי מערב סבה אולם להתחדשות הימים, רק הנועה השמש בגלגלו ממערב למזרח, כי בשוטם השמש במזולה שש המערכת היוםים לפאה לפון, אז היה ממנו להם אורה, וכאשר ישוטט בשש המערכת לפאה דרום אז אור יתקף בעריפיהם. והנה אין לגלגל יומי שום רוחם כלל כיום וליילה הוא אשר בו מדה שזמם ע"י מועתת החמה בגלגלה לצמור, כי הקף החמה אולם על פי התסבדה היומית כובכ כובכ הוקף כל על האופק אל כלו החמישי, ואין לה מהמתו לשלום לא זריחה ולא שקיעה אחריו וקו המישור הוא האופק וקופס העולם הוא אולם נחם הראש, כאשר יובן אלא פי שפיון מעט במלכתה הכדור היא מלכתה שמים וארץ. ובכן אם לא בריה יומם וליילה על פי הגדר משמתי אשר זכרנו, תקוה שמים בלרץ היא לשמידה שנה לא השומן. וכבר נאמל כבספיקתה מתיחס לזה, ששה יום לתועדים שמת ידע מבווא, א"ר יוחק לא נברא להאיר אלא לגלגל חמה בלבד, ויהי מאורוה מארס פהוי, אם כן לתם עברתה לכה, לתקד שנה רשעי הדשים ורשעי שמים. רב שילא דכפר מרמחא בשם ר' יוחק אטמ"ב שמת ידע מבווא, ובכן שאין מונין לזבנה אלא אם כי שקיעה חמה וכו', ע"כ. וזה אם אין מונין לזבנה (אשר על פיה אנו חיון במועדי ה' מקראי קדש) אלא א"כ שקיעה חמה, ושקיעת החמה שדרכה בעלה מן המקום ההוא כמדובר, גם מועדי ה' לא יחולו שמה. וכל מה שאמרנו אל הקף החמה גם להקף הזבנה יוכל להתייחה, על אלא המקום ההוא חקה אחת לשיהיה בשמעותה המזכרה. וכבר מלאמתי להדר"ק שברש עוף השמיים מן המקום ההוא מאמר איוב (י') ארץ עיפתה כמו אופל לנאומה ולא סדר"ק וחסוק כמו אופל, שמירשותו על דעה אביו ארץ השך כמו אופל שהוא מקום לא יורה על השמש ו' הדשים, הוא לנאומה ולא סדרים שאין שם סדרי יתם וטככים, ופוטע כמו אופל, ר"ל ותהשך כאותו האופל אשר

השמש לא ישיגו זמן ארוך כאמור. ובכלל זה גם כן השוכה מהפקה לענין השוכים אלא הקטב האופי, ששם היות קאזם שעות מסודרים ע"פ המראה היומית, מ"מ לא יום אף להם לילה עזרים גבול ה"ד שעות עד מדה ומדשה כאמור אשר לא יגבול עמינים ע"פ מראה הגלגל היומי כמנואר נמעיין במלכת הדור, ובכן המראה הנילה הימים לענין היקף השבועות והכדשים אשר אללם שבחות ה' ישועור. וזהו ה"ד הג' כי אף אמנם יתחייבו שם בשמירת שנה לא הלה עליהם שבינה זו רק בכדי יום של כ"ד שעות לאחר ו' ימים משוערים גם המה בכדי המדה האחת לכל אחד ואחד, וזיה כי מערב עד ערב השבוע שבתכם לא נחמר זולתי לטובתי א"י, שכבר הודענו סיחמה המדה ישוערו בה כל ימר המקומות, ואם שבינה זו לטובתי הקטב האופי לא היה מערב עד ערב און צוה בית מישתי, כי מדה האחת קצב אחד נכל הימים בכל מקום ובכל זמן, מן הארץ ההיא ילא כי היתה לרשע פנה המנה אשר בה נהגו ובה עיקר שמירתן. ויהי כאשר תמו דברי באורי על כלי הפסקה הוזה ופרטיה כחמה נדבנה יד המותן מקולר רוח ומעבודה קשה, והיה בעבור כבדס וקשיים שחתי כפי עליהם עד עברים, קן עתה אסיר לה כפי ורלתי אה אחריהם אשר תגלה ערותם על דעה ההכס ר' יתקן בעל ידו עולם, אכס כי לא תחיה הפאפתי צהתשח לאמר מלאחי און לי בכל אשר ספקתי על ההגר, נעמוד על זה אחרי פרשם שמתל דבריו שיאשו לפניך דבורים כשלה. יודע אלוה שי ההכס ר' יתקן הלא הנהג כבוד קריאת הימים לקריאתו מלא שבטת ההגר לפי מהשבחו ערות דבר משתש ענים, וזאת אשר דבר במלמרו השני ש' י"ז. וזכה הם השים לה לך נדבתי האשים האלה, ר"ל ההגר ובעל המור, לכדתי בחבוריהם צוה הענין, תראה שדעתם היא כי מירושלים או מעבור הארץ היא ההחלת קריאתו לפי יום יומי השבוע השמו וכי סוף קריאתו הוא כלה בקצה מזרח. והמתל לשמור הוא יום שנה, יאמרו כי לבני ירושלים או לבני טבור הארץ הוא שיכנס יום השנה בראשונה, ולאחר ו' שעות מתאן הוא כנס לבני קצה מערב, ולאחר ו' שעות הארות מהו הן קריאתם בערב היום, ולאחר ו' שעות שלשיות הוא כנס לבני קצה מזרח, ולשם ר"ל בקצה מזרח יכלה לו קריאתם שם שנת הכוה מפי בני אדם ויחס. ומהו ראה ארץ היא סבירה זו נבלה ונעקרת מאליה האולי ואין להם שום עטם ולא עיקר, וזה כי בנחת רגע הוזה יום שנה בטבור הארץ בעת יומם הם אזי עומדים על בני הישוב כלאחר זולתי בני קצה מזרח שחול להם או תחלה ליל שנה לב סבירהם וכל בני הני הישוב המערבי לדבריהם (וכן הוא לפי האמה לפי סברהם) ביומם של יום שנה ובקודם הוזה היום ממו הם עומדים אל כלם. ויחולו לו עתה לשאל על אדם בני הני הישוב המזרחי שיאמר על בדיחי יומם הם הני עומדים. ולא ישיבו ויאמרו כי ביומם של יום שנה ובלאחר חלף היום ממנו הם עומדים,

וכן הוא לפי האמה, הנה יתחייבו לה עמלם כמס שיסרו ולאמרו כי בשמנה עשרה שעות יתחייב היום להקרא בשמו בטבור הארץ או בירושלים קודם שיקרא בקצה מזרח, האולי וזה יודק שקודם זרחה החמה ביום הזה וכן בכל יום ויום בקצה מזרח משמרה החמה במקומות הני הישוב המזרחי הים. ועוד הם מבחישים עמלם כמה שאמרו כי מירושלים או מטבור הארץ היא החחלה המזרחי היום בשמו האולי ובני הישוב המזרחי האלו בלאחר תוזה היום הם עומדים, ובני הטבור הם עומדים ברבע הלוחו. ואם יאמר לבני כי ביומם של יום השני הם עומדים או כל אלו בני הני הישוב המזרחי היום בשמו האולי לבני לפי סברהם) וכי השנה לא יכנס להם עד שחשקע לם החמה יום זה במקום מקום מס. הנה ויתחייבו עמלם כמו כן כמה שאמרו כי בקצה מזרח יכלה לו קריאתם כל יום ויום יומי השבוע בשמו ויחס, או שיאמרו שהשנה לא יכנס לבני הני הישוב המזרחי האלו לא קודם שיכנס לבני טבור הארץ ולבני ירושלים ולא לאחר מלאו, וזה שקר והכול גדול. ועוד יש למשקן עליהם בזה ולומר ארץ יתכן שיהיה לוי השוכן במקום טבור הארץ עומד עתה בחלות יום שנה, ויכסור בו יהודה שכוו הרחוק ממנו משע קט מזר מזרח ויאמר לא כי אלא ביומם לא אחמול אנו עתה עומדים, הים בעולם החול כמו זה. ולאמר על דרך כלל כי אינו אפשר בשום פנים ולא יוכל לבני אדם העומדים להם ביומם אחד וירושלים אה החמה כלאחר, שיהיו קוראים מקראתם בשם יום פלוני מימי השבוע ויחיו מקראתם מקראתם בשם יום אחמול או ממחרת, לא לפי הסכמתם ולא לפי הסכמת המונים היום מתקן עד בקר. אמנם אפשר הוא שיהיו בני מזרח עומדים בליל שנה ויהיו אף בני מערב עומדים ביומם של יום השני עדיין, ולאשר הוא כמו כן שיהיו אלו ואלו קוראים בשם יום שנה ויהיו אלו ביומם שלו ואלו בליל שלו. והרבה יש לחמוה על שני האמנים האלה ארץ האחדלו לחם סוד נעון לפי סברתם לגני הים הגדול בקריאתו ימי השבוע, וללא להם כל קר וקארה ידם לחם אורח לבני הני הישוב המזרחי כלם. וכל השבוע והכלול זהו אירע להם לפי שסברו כי החחלה קריאתם כל יום יומי השבוע הוא מחחיל במקום אחר זולתי מקום מזרח ושסוף גבול קריאתו הוא כלה וחס במקום אחר זולתי בקצה מערב, עכ"ל. והנה כל השעות יתקן דבריו אלה יכיר וידע כי לחוק עשה לו האחד והאחר מרעהו, והמצל שלם השנים בידו והכה צו על קדקד סברתו, וכל אשר יעלה החולץ יקה, אם מלד אמרתי על הרב שבקצה המזרחי תכלה הקריאה כל לפי כן יביאחו לפי דעתו ההרבה לידו בשמו האולי שזו והכל, והוא שבני הני הישוב המזרחי לא יאשו לעולם ממכריהם שנה, או יחזרו לאחוריו בזההשם שזמו מהחנה המזרחי, ואם מלד ערובו הקריאה לשבתי הטבור עם הקיבוצ אלויו מלד מזרח כי יביאחו זה אה זה בקריאה יום אחר בעצמות של יום, ונס מלד משעו המערבו בהשדמות אשר על ימים יסדר בחיץ

קשה מזה **א"י** רחוק מקצה מזרח הישוב יומר משע שעות וחצי, ויקשה זה לחכמי ישראל ז"ל, ואולי בעבור כי לא יגיע לשבע שעות השבוע כאלו הנה באמצע, עכ"ל. ובהנהגה בגליון אחר ז"ל הוא שיואל מלפני השלטי על הגשמי זה החכם בזה המקום אל מרחב **א"י** מקו השוק אשר ישיגנה מפניו אורת העולה אשר ימדד עליה לרכב חלרן. ומה שזכר כי שיפור כל מעלה מן הארץ וכו', לא יחלמה רק בעגלות הגדולות העוברות על מרכז הארץ כמו עגולת הקו הצהר וחצי היום, וכמו שכחב הגשיא ז"ל בשיעור **ס'** מן החיזון עד שזכר שם כי ארך קשה המיושב על הקו הצהר הוא כחצי הקו הסובב שהוא עשרת אלפים מיל ומחמיים מיל, וארכו בכוף הרחוב המיושב הוא כמו חמשי הקו הסובב שהוא ארבעה אלפים ושמונים מיל. ומעלה לא יקשה לחכמי ישראל ז"ל דבר למכין, עכ"ל. אשם כי להויות אה ההבר מידי ספקו בשמות מירושלים עד קשה המזרח ככוב י"ח שעות, לריך לדהות ע"פ דרכו של השב האפוד כי על זד הקירוב נאמרו הדברים. ואלזינה לא עמך מה שכחב בעל השב האפוד הלז בפי' כשאר בא לבאר לנו מאמר ר' זירא ע"ק דר"ה עשרים וארבע שעי מיכסי סיהא **ו"ל**. ביאר זה שכבר התעבר בגמ שיקד כי היום והלילה הוא שיעור המעלה בגלל היום, ופי שחן בגלל קודר היום ראוייה בשחלקה הנהגה. ולמי שחן מזולה, כי אין מקום בש"ס מעלות מהקף אורך הארץ יומר ראוי שיקה ההמלה לקריאת הימים מזולה. המשל כי לנו שנתחיל בקריאת יום השבת כשהחיל השמש לערוב בקצה המזרח או בקצה הארץ או בקצה המערב או בשוב הארץ, והיותר גלות אלל הטבע שהיהה התחלת הקריאה בקצה המזרח ששם התחלת הישוב. אמנם לפי שנהנה התורה האלהית לבני ישראל והם בא"י, הגם ראוי שהיהה שם התחלה הקריאה ליומי השבוע, והם החמיל יום השבת ראשונה, או בבר סיני הבלתי מהחלף לה הלוף מוחש באורך, וכן תחשך הקריאה עד סוף המערב ומשם עד קשה המזרח מתחת לארץ ומקשה המזרח עד **א"י**, ושם התחלה הקריאה ומחלית לפי שהיה סוף למזרח הארץ וראשיה למערב הארץ לפי שהיה באמצע המיושב באורך לפי בעל המתאמר הזה ולא ירחק מהם מחד מהלחום. ואפשר ג"כ שגבול **א"י** מגיע עד המקום ההוא, וכן נראה שהיהה סבתו בהמצא, כי תמיד יתמרו כי **א"י** באמצע העולם ורע בזה הקשה המזרחי ממנה. ועם היות שהתחלה היום כפי משפטי התורה הוא בקצה המזרח ששם לא כן ימצאו בבקשה הארץ תוך ארבע אמות שעי גלגלים עושים מלכתה ביום השבת והואהד יהיה עוש עליה סקילה והאחר יעשה ביהור. והיה זה כפק גדול בחורה, הגם עם כל זה התחלה הקריאה האמיתית ליום החוריי הוא **א"י** שהוא מקום התורה. וכן אמר החכם רבי יהודה הלוי בצנור. ועם זה היות לאם שהעמיק צו בשבת ז"ן, ולזה אמרו ויקרא יעקב לז"ל אחר **א"י** ב"יה ששן, ואמר גם כן שהתחלה הימים

חוק על פי החום וזכר את הדנה אשר אלהה את חק קריאת הימים החם, ולא עשה אדם לדני הים כי לא זכר בני הישוב המזרחי וישעיה. אך אמנה לולא פחד יתכן היה לי מהפסיתו השינה כי ענה ריקה למחיהו מן השנים העתרות, כי את יגיע כפיו של חבר ראיוו להבין ולהורות שלל פעלמה ולא מלאה הוא מעניו כי קריאת היום מהפספת ומהגלגלת בכל הישוב כלו כאשר באנו לבחינה פרסיו, ומי לא ידע בכל אלה. ואין ספק כי לא נשא לשווא נפשו בעלותו בבר ה' ובקומו במקום קדשו לפי שעתו ע"י בחינה הטללים, כי מנה עפר הישוב למספר את רובע הכדור ויוכה אמש גם מאל דברו ואריך שמהייה **ס"ה** שעות עיקר בקריאת היום וכו', וכאמרו והיה סוף גדרי הקריאה, לפי מה שהיה דקדוקו עליו, וגם באר כי עת בוא דברו ארך לקריאת השם רומב עכ"פ וכו', וכמו שעלה ביארנו במקומוה. וטראות מלאחי על החכם המזכר אהה פנה דעתו ולא שח לנו גם לזאת. ואולי הרואה כי הזד השלישי גם הוא אשר נפל פחדו עליו, עם היות לו פני הראות הנה מקום אהנו להתרים כנגדו באמרו כי החורה לא הגיע אל סור שאין לו תורה, ולסמוכים ומלרים כל כך עד שניבאו ליוי הכהנה בקריאת הימים לא חייבין, והיה ליה מלחא דלא שכיחא דלא גזרו לה רבנן, ולמענה לא העזב ארץ ולא יתקח יזיר החבר מתקומו. אמנם מה שנפשי קושה ומלמשה עליו בדעה ההבר, הוא, כי מספר ה"ח שעות המיוחסות לקריאת **א"י** בקריאת ימים, יסדונו על מונה בכל כאלו היה **א"י** במקום סבור הארץ עמנו אשר לא כחורחו מן ההערה כשרעיית אשר הקדמנו, כי שם הוהם למרחק שביניהם חק ומשפט בכדי שיפור ניכר ורשום אלל מספר ה"ח שעות. ומה שאלח"ל שחי' באמצע הישוב ראוי שיונן על זד הרחוב מלאון לדרום אל על זד באורך המזרח המערב. ולגידה לא חק המלאך כחוב על ספר השב האפוד פ' ב' עם הנהה רשומה בגליונו בשם מ"ף, כי זה לעומת זה מחיטטים מאד אל מה שמתנה עליו. ומלחו של השב האפוד על לשונו למחר. שיפור המיושב מן הארץ באורך שהוא החצי מקו כסויו הוא שיעור י"ב שעות ונגללו בשיעור זה האיים אשר בקצה המערב בים אוקייאנוס, והסכיתו חכמי ישראל על שחי' הוא באמצע ז' האורך, ועל זה הוא יסוד כל מה שאלחנו בסוד העבור לפי דעת קשה שיפור כל מעלה מן הארץ אלל החמי המנונה הוא ל"ז מיל (כ"ל ששים וששה מיל) ושמי שלשים מיל. כל מיל ד' אלפים אמה והוא כלל המיל אשר אלל החמי ישראל ז"ל. ירושלים אשר היא בקצה מערב **א"י** רחוקה מן המזרח הישוב ז' שעות וחצי, ועל זה הסכיתו כלל החמי המנונה והתבאר להם זו מעלה לקרות. ותיעור כל **א"י** בלה כפי מה שכתבו החכמים ז"ל היא ארבע אמות פרטה על ארבע אמות פרטה אשר כל ערסה אלל ד' מילין וזו מיל שני אלפים אמה, וכבר היה על השיעור על שיפור המעלה לא יגיע לט"ו בעלות אשר הוא שיעור שעה אמה. והיה לפי זה

ואי על קצה המזרח הוא הסוך לראית הלגנה הנדומה, וכדי להעמיד סברתו זאת היא הכרזה כלל כי בכל י"ח שעות מזרח המזרח הוא כולו יום בירושלים קודם ממה שמזרח ביום הוא בקצה מזרח, וזה שקר גדול ומפורסם ותמו וכו' וכו' בירושלים, ומדבר הברייתא של גולד קודם חזון וכו' לפי סברתו יאמר כי אם חל רגע מולד החדש קודם ליום חזון יום שבת ע"כ משל בירושלים, בידוע הוא כי הלגנה החדשה שלו היא בראיית לפי כן בסוף יום שבת או בקצה מזרח. ואם יגול המולד המזרחי לפני חזון יום שבת בירושלים או ידוע שאין הלגנה החדשה שלו יכולה להראות בסוף יום זה בקצה מזרח. וזה שכתב גמור הוסיף ועת הראיה לפי הגמרא זאת תהיה קודמת לרגע המולד, וזה שקר עכ"ל. והוא שכתבו שלפי הגמרא זאת תהיה עת הראיה קודמת לרגע המולד, אם כלפי חזון דבר היריות כי הפירות יהיו על הברייתא הזכירה לא יעלה יפה למה שכבר יוסף אלל בעל יסוד עולם עמום זה המולד שזכר בולח זה המקום, הרשתי כי אין לד הספק הזה שזה בזמן החבר. אך לא ידענו מאי קאמר, כי לפי מה שביארנו סימום למעלה הלגנה הקדשה, וזה שכתב המורה יום שבת לפי שהוא חזון יום א' בל"ה ללחור כ"ד שעות מעת חול רגע המולד בירושלים ועכ"ל תהיה הראיה מאי המולד, הן שיוצג בשם מולד רגע הקבוצ האמיתי, הן שיוצג ממנו רגע הקבוצ האמיתי אשר דבר על ערווהם בפרק ההוא. וכבר העירונו על הבדלם בהערה השמינית בהודיענו שם מטעמו כי בכדי י"ח שעות הרמ"ח הלכות ולא ביותר מהו הוא אפשר שישקוד רגע החדוש של שוב השרי והוא הקבוצ האמיתי על רגע מולדו שהוא הקבוצ האמיתי. עוד תשוב: תראה מה שכתב על זה בעל חשן האבוד ס' ע"ו, כי אמרי הנחמה ביאור שמועה זו של גולד קודם חזון על פי דברו אשר חזון שמה, כתב שיש להנלח מבעל הטור שאמר כי בזיות המולד האזהו בכתב על דרך משל קודם חזון יום שבת, הנה הוא בקצה המזרח וכו'. ליל שבת ולכן לראייה אפשרית יום שבת בערב וכו'. והנחלל בו בחזון אין לה השניח להמולד האמיתי ביום, כי על דרך האמת הוא עיקר יסוד לראיה, ממנו יונגל הזמן אשר בחזון תהיה הראיה אפשרית, ממנו ע"כ. ואמנה ביאור מולד קודם חזון אלל רובי המפרשים הוא על המולד השם, ובמו שגדלה מדברי הרמב"ם בהלכות קדוש השם ס' ז' ומדברי הרשב"א המזכירים בפרק המזכיר להחשן האבוד גם מדברי בעל יסוד עולם שזכרו למעלה. חקן לא הנחלח היא ולא רחוקה שגם זהה עשה המצר שכל לעמו בלחור גולד קודם חזון על המולד האמיתי והמולד המגויז הלונה זו. וכבר הראית לדעת בהערה השביעית והשמינית כמה רחוק מולד ברדרי ביאור החתמה המצר בעל יסוד עולם והחבר, ואם בחזון החשן על שרשיה ועל שרשי זולתם בתקורה ודריעה, והוא בזה הולאת דברים יתרים על הכנה לפי מוך שיקר הטעם

הוא מהיזן. אמנם נראה שהוא לא יראה שהיה א"י רק ההחלה המזרחית לא סוף הקריאה, כי הוא אמר שזו הוא סוף גולד הקריאה. והאלה ממנו כי בדבר העגול, הנקודה אשר תלקח ההחלה היא בעצמה הלנית, כי לא לפני ההחלה אשר בין קצה המזרח וקצה הארץ למעלה חסך בין הקריאה אחר זין ומה יהיה ממנו. ואין שתייה הנה הוא הסכים שא"י אשר הקצה המזרחי ממנה הוא כפה הארץ היא ההחלה הקריאה, ואמרו יוסף בר"א הלוי בספרו במחור בפירוט השמועה הזאת, ע"כ. והוא על אמרו כי בעל החזון לא יראה שהיה א"י רק ההחלה לקריאה לא סוף הקריאה וכו'. והוא מה שהסוף להספק עליו בערך ס"ו, וזה חזון בעגלתי היה מולד סנה הכתר בעצמו ממנו בעגלתי ממנו יסוד עולם כלומר הראייתו. גם מה שכתב כי בעל החזון הסכים שא"י אשר הקצה המזרחי ממנה הוא כפה הארץ היא ההחלה הקריאה, לא ידעתי איך יכול זה מאמר החבר על גולד קודם חזון שעינו חלוי אחר עלד קודם חזון יום שבת בירושלים, שכרי מדברי בעל השב בקצה המערב א"י יהיה רחוקה מקצה מזרח היסוד ז' שעות והוי, והלא טוב לנו לדחוק לנו ככתולה ולומר כי על גל הקירוב הדברים נאמרו. והנה חשב להנלח חקן למה שספק עמד בעל יסוד עולם בחזון איך יתכן שיהיה לו הסוכן במקום מעור הארץ עומד עתה בחזון יום שבת ויחזק בו יהודה שבו הרחוק ממנו מעט קם מזד המזרח וכו' מחזורה למעלה. ובעל חזון האבוד החכמה לשומע זה כמה שביאר על הארץ ומפני המכונים עם ארצי התורה בהחלה היום שהוא הזין וכו', ואמר שהחלמה היום כפי משפטי התורה היא בקצה המזרח, ועם זה ההחלה הקריאה האמיתית ליום הכרוי היא א"י שהוא מקום השורה. והנה לפי זה תהיה מעלה א"י בהחלה הקריאה לפי המחשבה והרעיון לבד לא לפי האמת, וכדי כי תחלוס יום שזין לו מפרזן בדברי החבר הכללי וזולת אורו בשם גל, וזה החלום ברוב עיני ודברים בעלים לפי שפמו. וכבר הראית לדעת ביאורנו על דבריו בחזון מפני שהם מחכמים עם ארצי התורה בהחלה היום שהוא מהיזן וכו', אליו המעיינים ידעו. עוד נגע אחד הביא בעל יסוד עולם על דעת החבר בטולד קודם חזון וכו', כי במאמר הרביעי ס' ז' נאמר כי נראה כפי שמה של מקום מעור הארץ כי מיוסדים השמועה מקון מולדות הלגנה והקופות החמה בעיניו. כתב ז"ל ובעל סוף החזון וכן בעל ספר המחור ז"ל כמו שהודעתן ויאמרו כי מטעם ההלכה הוא על גולד קודם חזון למדו הם שעל חזון א"י שששם הוא ובה זין לראיה הלגנה הוא מיוסד השבון המולדות. ואלה גם הם העו מדרך הכלל בביאור הענין הזה, ולא הוציאו משפטו לאור וכו'. עכ"ל. ובסוף ס"ח ממנו כתב ז"ל, ודע כי בעל ספר המחור ז"ל הוא א"ל כמה שאמר שמהם וכו' ואמר כי על חזון א"י הוא מיוסד השבון המולדות,

ובועדי ה' תלויה בארץ שהיא נחלת ה', עם מה שקראתו, לאשר נקראת הר קדשו והדום נגליו ושער השמים וכי מציון תצא תורה, ומה שהיה מזויות לאבות לדור בה והיא בידי הבנענים, והכספם לה והעלותם עצמותם אליה כיעקב ויוסף, ותהנת משה לראותה, ונמנעה ממנו והיה קצף, והראתה לו מראש הפסגה והיה חסד, ומה שהיה מבקשת האומות פרס והודו ויון וזולתם להקריב עליהם ולהתפלל בעדם בבית ההוא

אוצר נחמד

תלויה בארץ. כלומר כל הכספות מן סדר הימים חמיי מתלוות ככל הנשנים לפי מנז א"י כנזכר: עם מה שקראו. בליחף מה שקראה בספרי הקודש ושאר ספרים ומזכר נחמתי זה סוף סימן א' וז"ל, ובאשר למד המלך שורס ופצרי הנכריים לקח המלך הכתר הסוף לרב לו והיה סוף לאותו שאלות עניינות, ומעלה מזה אמר בקצתו הכתמים וספרים מכל הארצות: לאשר נקראת וכו'. כלומר לאותן סכנינים אשר א"י נקראת הר קדשו, כמש שאמר רוממו פ' אלוים ונחמתי להר קדשו (תהלים ט"ו): והדום רגליו. סנים ממקדש להר קדוש סנים רגליו, כמש שאמר ולא זכר הדום רגליו פיוס אלו (איכה ב'): ושער השמים. כמו שאמר יעקב אין זה כי אם בית אלוים וזה שער השמים, והוא כר סמוריס מקום המקדש: וכי מציון תצא תורה. ספוק הוא (כישעיה ב', וימיס ד'): ומה שהיה מזויות לאבות לדור בה. הקב"ה היה מזהו את האמות שידורו בא"י כמש' בנחריהם לך מלךך וגו', ונאמר שהלך נאמן לארצה ולנחמה וגו', ויבאנה גור נאמן איה וגו', וכן פיעצב נאמר שוב אל ארץ אבותי ולמולדתך ואהיה עמך: והיא בירי הבנענים. א"ע"ש שהיה אז בירי כנענים שובני פ"י עכ"ו נטשו לדור כה, וכמ"ש חז"ל בשליה כמותם לעולם ידור ארס בא"י בעיר כרונס עכו"ם ולא ידור בחו"ל ואצלו בעיר שוכה ישראל: והכספם לה. הנזירים היו חיותם וארכינים אחת, מלשון וכף נכספם אל בית ארץ: והעליותם עצמותם אליה כיעקב ויוסף. כלומר יעקב שטיקת בידו שיעלה יוסף בא"י לקברו וזה לשעלוהו כש היקב אחר מותו, ויוסף שלח סיקת בידו לאות על זה לכל הפסחה בקש צענה סקוקה יעלו עממותיו לא": ותרתב משה לראותה. משה רבינו פ"ה כל תשלו היה רק לראות הארץ רחא, ועל זה הסתכן מ"ש לעבדים נח וארלס את הארץ שוכנה, ואלה סיותם עיקר קצתו, לא שאריכו ימיו אל שיאכל מאיסי: ובמנעה ממנו ויהי קצף. כלומר מוס מנחל שזע עיני גדול ונורא מה שהמתחם זה והתעם משה על ישראל בארמו ויעבדו ה' בי מענטס, אשר צעורס גיעע לו עיני סבלע אכר לא וזה לראותה: והראתה לו מראש הפסגה והיה חסד. ר"ל שמתה שטיכו לו שה"י עלה רלס בסכנה וגו' מנחל שטיקת בקשה משה רבינו פ"ה סיהס לראותה בעיני שיגה שמתח ומונעס כמיו ע"ה עשה לו חסד לראותה מראש הפסגה, כרי כמש הוא דכר גדול: פרס והודו. כורס מלך פרס והדויס מלך הודו, וכמ"ש נחמלה עורל כס אמר כורס מלך פרס כל ממלכות הארץ נתן לו ה' אלוים השמים והוא סקד עלי לנכות לו בית בירושלים.

קול יהודה

המושא שאנחנו עליו. זה דבר הנשקב על השמטה שמוס ידי המלךרין צעניוס, וככר נכסה לך אצנשי מטערון מורס דרך הביאך אל המקום אשר ממנו הוכל לרבוט על צמחי החקירה הזאת ככל אוח נשקב: עם מה שקראתו וכו'. מלשון פן יקראלו סכון, והוכר בזה כי מה שזכר עד הנה משבחי הארץ הולס העיקר, והגמשך מבאן להבטח הוא עמו שפלה, וכל אשר ילופך לז מה שגשבה אותו מעניני השנה שכן לה ממקרה בערך אל הדברים העלמיים למעלה שגל השיבוטס הקדיומוס: והיא בירי הבנענים. וכנוד כ"י עליה לא זרה עדיין: והיה קצף, והיה חסד. כי זה מורה על גדול עינה ועולם הבונה: ומכ' שהיה מבקשת האומות וכו', מופני שלא קבל אותם הגימוס האמרי. ר"ל כי בקשה המקום הזה אללס עם היותם ממזיקים במוקיס כנהיחס אשר לפי כן היה להם להסחמל ולהסחמק כנהיחס ואל הארץ הזאת ידברו, הלא מלחה סיהה זהה כי סבע האמת כנהיחס אל בקשה השלימות הגעדרה. ומה שאמר משמי שלח קבל וכו', הוא שזו לאמריו שהס לא קבלוהו. וככר פרס הודו ויון ליהוס אל' בזה היהר מפורסמים, ומכס כנעניס בלוס כמלח להודוה כי גדול היה כבוד הביה המתיקת פ"ה כורס מלך פרס, ואווחו סקד כ' לנכות לו בית בירושלים ככהוב ספורס ביהלה עורל. ושס ידבר עמנו מי ככס מכל עמו יה לעיו עמו ועל לירושלים אשר ביהודה וכן אר ביה ס' וגו' וכל השפאל מכל הארצות אשר הוא גר שס ינשלווה אפשי מקומו ככסף וכזהב בירושלים. וכרשא גדולה הביה הזה אשר גדלו המלך כרלסון ליון אלכסנדרוס מוקדון הלא היה כהונה על סכר דברי ימיס ליוסופון כהרלסוהו אח יקב הפלרטת גדולוהו של שמתון הדיקו אשר נשאו המלך היה לפי שיהי דמות דיוקנו מנלח לפניו צביה מנלחמו, וכמו שזכרו ז"ל במסכת יומא ספר סא לו. ותלמי המלך ויון גס הוא עשה לבית אחרתהו את כל הכבוד הארץ המטופר כהבור אריסטיול"ה היוני כאשר דרוש דרס מאלעזר

עוד ש"ס סימן ו' זכר אין סקד דרוש מלך מדי על בניו הבית. ואך זוס לימן להקריב קרבנות בבית המקדש, כמ"ש ומס בתוך ר"ל ומה לרבינו) ובני חורין ודכרין ואמרין לעלוהו לאלה שמיא וגו' ד' סרולו ממקריבין נחמיס לאלה שמיא ומלךי ליהי מלחל וכנודו: ויון. וזו אלכסנדרוס מוקדון כמכר בירושלים ספר א' המסבוד סרולו עשהה נחמיס סכסן סגדול ואמר נתן לו סרסה וזכ לנדק הבית הקודש בירושלים. וכן כמאמר שלישי פ' י"ז זכר ביוסיפון נחמלי מלך ויון סכסנוד וסגדולס ששהה נחמתי ישראל ושלא ממות אל סכסן כגדול בירושלים. ובכסף כ"ח מאמר ד' מספר מן סקרין וסמנחה שגלה אטיסיוסם סרלסון להוקדוס כנה סכסופס: וזולתם. כמו קטרי רופי כנודו את בית המקדש כנודר בירושלים. נס כן:

הדוא הנכבד, ומה שהוציאו ממנו על המקום ההוא ואם היו מחזיקים בתקיע אחרים, מפני שלא קבל אותם הנמוס האמתי, ומה שהם מרוממים אותו עם העדר דראות השכינה עליו ושכל האומות חונגים אליו ומתאווים לו, וזולתנו מפני גלותנו ולחצנו, וממה שזכרו רבותינו ממעלתה, יארך ספורו:

כא אמר הכוזרי השמיעני קצת מה שיודמן לך מדבריהם:

כב אמר החבר ממה שאמרו בענין זה הכל מעלין לארץ ישראל ואין הכל

מוציאין, ודגו האשה שאינה רוצה לעלות עם בעלה לארץ ישראל שתצא שלא בכתובה, והפכו כאשר האיש אינו רוצה לעלות עם אשתו בארץ שיוציא ויתן כתובה, ואמרו לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפילו בעיר שרובה כותים ואל ידור בחוצה לארץ אפילו בעיר שרובה ישראל, שכל הדר בארץ ישראל דומה למי שיש לו אלוה, וכל הדר בחוצה לארץ דומה למי שאין לו

אוצר נחמד

קול יהודה

ואם היו מחזיקים בחוקים בארץ ישראל. אף על פי שהמלכים הנזכרים לא שמרו את החוקים הכל כיה ללם חוקים אחרים, מלבד שהיו מאמינים באלים רבים, עכ"ל היו מנגלים ומבאשים את בית המקדש: מפני שלא קבל אותם הנמוס האמתי. כלומר הכוונה לא קבלה חוסם, לא נמנה הכוונה לאכזריותם וכן לזרע ישראל בלבד: עם העדר הראות השכינה עליו. כלומר אף שהכינה נעדרה עתה עכ"ל מרוממים אותו: ושכל האומות חונגים אליו. מהטעמים אליו ומתאווים לו, משאון ויחוגו ויטעו כשכור, כי כל האומות מחזיקים שבעלה א"י בגורלם וחובטים חמיר לך לנפוש: וזולתנו מפני גלותנו ולחצנו. מלכו. אהוה שכבוד כגלות ימנע אותנו לעלות ולדור עם מבלי ביאה הגואל כ"ל אשר ברוח שפשו ימות רשע וסוף יימנענו אותנו, אמן אמן:

כא מה שיודמן לך מדבריהם. ר"ל שלא יצטרך להפטר לו כל דברי חז"ל מספור מעלת ארץ ישראל רק מה שהוא זכור עכשווי וי יזכר שקול אליו:

כב הכל מעלין לא"י וכו'. משנה שניה בסוף כתובות (דף ק"ז) ויפרכי' ו"ל הכל מעלין, את כל בני ביתו אדם כופס לעלות ולשכב עמו בירושלים, והיינו שמכל פלגות כוסין לעלות לארץ ישראל, ובא"י כוסיין לעלות לירושלים וכנוכר עם כנענים: ורבו האשה. הם בגמרא שם ביתו שאמרו רז"ל כמה קצין גירושין שחטירו ידור עמו ארבע סגונות ולא חטירו לו לגרש אתה מ"ח כשו ויקח את ארבע, וכגון זו חטירו לגרש ולא עוד אלא שהסגודים לעלות והא"י חטו רוצה כשוסיין אותו לגרשה וליטן כחונגים שכל הדר בא"י דומה למי שיש לו אלוה וכו' עד סוף הסיומן בכתובות שם. ומה שנכפל בשון במאמר הדר בא"י דומה כפי שיש לו אלוה והדר בחז"ל וכו' בגמרא ראשונה נראה מיותרת, כטובת לומר שדירת א"י נכבד הכטחה גדולה לעולם הבא, וכמו שאמרו בגמרא שם כל הסו"ק חרבה אמות בא"י מונעת לו שהוא כן עולם הבא: לך

מהלצור הכהן לשלוח לו הכנענים וקנים מעתיקי הכוונה והוא מלוצר מפורסם מהל. חלפס כי לא והפספס אלנו פרכוס ענין הודו חל לא נקבל היווה על מעשה האשורופס המולך מהודו ועד כוס. ויהי מה ראוי שיהפכו כי גם הוא גדל צפרסומו אללם כפרס ויון השוליס עמו בקנה הנה, כי על כן כזו יחד בלשון ההכר כמזכר למעלה. ואל לא יהי דברנו זה בבית הכמי שלילה ענינו בבית הרלשון, כי בלי ספק כן היתה שם כוזמה בישראל לאמלחות דבר המלך שלמה בצלחון וגם אל הכני, אשר לא מערך ישראל הוא ובה מלחך רחוקה למען עמך כי ישמעון את עמך כגדלו ואת ידך החוקה ורועך הגטוויה ובה והתפלל אל הבית הזה הנה השמע השמים מכון שכתך ועשית ככל אשר יקרא אליך הכנני למען ידעו כל עמי מלחך את עמך לירכה אוקף כעמך ישראל ולדעה כי עמך נקרא על הבית הזה אשר בניתי: ומה שהם מרוממים אותו וכו'. כי אליו גוים ידרשו גם לאהר הרבנו מודעה זאת בכל הארץ: וזולתנו מפני גלותנו ולחצנו. אפשר להסב מלה זולתנו למלת חונגים לבדה, והכוונה לומר שמפני גלותנו ולאנו אין לנו ויוליס לעלות וליראלו ולהתקוות בבית הבחורים, עם היותנו בלי ספק מהמאיס אליו יזכר מולחנו. או גמרי כי הלשון הזה מוכס לכל מחמרו הקודם, ויהיה גלותנו כנגד חונגים, ולאנו כנגד מחמרים. וביאורו כי הגלות לא יזיחנו להוה אליו, ולאנו ימנע אותנו מהתקוות אליו, על דרך אמרו ולא שמעו אל אשה מקולך רוח ומעבודת קשה:

כב הכל מעלין לארץ ישראל ואין הכל

מוציאין וכו'. קד היה שניה בכתובות פ' בחרם והביאה הרמב"ם פרק י"ג מהלכות אישות, זכירה רש"י ו"ל הכל מעלין, את כל בני ביתו אדם

טופס לעלות ולשכב עמו בירושלים, את כל הכנענים ואלה השמים ואלה השמים, כרייהא שם פ' בחרם דכתובות והרמב"ם במקומו הל"ל: ואמרו לעולם אל ידור וכו'. כרייהא שם והביאה הרמב"ם פ' ה' מהלכות מגירס ומנהומה. חלל שקלר ההכר כגשופ עמך היא כחובה במקום המחנה. וכל הדר בחוצה לארץ דומה למי שאין לו אלוה, שנחמר לתה ללם פח ארץ כענן יהיות ללם לאלהים, וכי כל שאינו דר בחרץ אין לו אלוה חלל לומר לך כל הדר בחוצה לארץ

לו אלוה, וכן ברוד הוא אומר כי גרשוני היום מהסתתפה בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלהים אחרים, לומר לך שכל הדר בתיצה לארץ כאילו עובד אלהים אחרים. וכבר שמו לארץ מצרים מעלה על שאר הארצות האחרות, ושפטו על זולתה מקל והובר ואמרו ומה מצרים שנברתה עליה ברית אסור, שאר ארצות לא כל שכן, ואמרו

אוצר נהמר

קול יהודה

לארץ כאלו עובד כ"ס, וכן ברוד הוא אומר כי גרשוני היום וגו' וכי מי אלוה לך עבוד אלהים אחרים. אלא לומר לך כל הדר נחון לארץ כאלו עובד כ"ס, ע"כ. ולפי דעתי כי השמים הדפוס מלא וכו' קודם אמרו בן ברוד הוא אומר, כי המטה לו למטה בהפוס והכפלה שם מלא וכו', להיות הכבד כלמי מיכר כל כך בן מלא וכו' למלא וכן, בהזמון אולי לפגיו כפייה בלמי ממוקת, והספיק לחבר זכרון כטוב של ממחר להיותו עיניך המסקנה, וכן עשה הרמב"ם במקומו המוזכר מעלה: וכבר שמו לארץ מצרים מעלה על שאר הארצות האחרות. ברייתא שם. בצברכותיה של ארץ ישראל (פי' כשהנה מבורכת) בית סאה עושה ה' רבוא וכו'. בישיבה של זעזע בית סאה עושה ע' כורין דהחל ר' מתיב אומר אני ריחתי בצקעה בית שאן בית סאה עושה ע' כורין. ואין לך מעולה בכל הארצות יותר מזה מצרים שאלמר כגן ה' כלאר מצרים, ואין לך מעולה בכל ארץ מצרים יותר מלעון דהוה מרבי בה מלכי דכתיב כי היו בצעזע כריו, ואין לך ערשים בכל ה"י יותר מהכרזן דהוה קברי זמנו, ואפי"ה צעזעו מנוגע על אחת מז' בנות, דכתיב ומהכרזן כעב שנים בנהה לפני זעזע מצרים, מאי בנהה אי לימא בנהה ממש אפשר אדם בונה בית לבנו קמן קודם שיבנה לבנו גדול, שנאלמר אחי הם כוס ומררים פוט וכעזן לבנו שמנוגע על אחת מז' בנות (פי' מנוגע לשון בנין שכיחה בטיה בכל טוב, או לשון פרי דכתיב ואכנה גם לפני ממונה), וה"מ בערשים אבל שלא בערשים חמש מאה, וה"מ שלא בצברכותיה אבל בצברכותיה כתיב וירע יתחק בלארץ היתה וגו', ע"כ. וביארנו בזה את אשר הרימו בהחלה בצברכותיה של ה"י בית סאה עושה חמש רבוא כורין. כי הכרזן על אחד מז' בנות, ובזעזע בית סאה עושה ע' כורין, ע"כ בית סאה בחברזן עושה ח"ל כורין יש לאוסף עד ח"ק בתקום שלמי ערשין, ובצברכותיה כתיב מאה ערשים ע"כ על אחת שנשאר שנים מהבך למאה ומאה פעמים ח"ק הרי המטה רבוא, ע"כ. ועוד יורה על טוב ארץ מצרים בלחמו סימן ל' והיתה אוחה כטוב שבמקומות כמו שנבאר שמה: ושפטו על זולתה מק"ו ואמרו ומה מצרים שנברתה עליה ברית אסור שאר ארצות לא כ"ש. וראה שרזו כוננו מרתפה על פני רקיע מאמרח ז"ל

לך עבוד אלהים אחרים. לפי סבא דוד לרין לנחון אל שאר ארצות מן לארץ ישראל: וכבר שמו לארץ מצרים מעלה וכו' ושפטו על זולתה מק"ו ומה מצרים שנברתה עליה ברית וכו'. הנה נראה שהכר שם פניו אל הספרי וכתבו הילקע ע' ששטים וז"ל, מנין שאלינו כוס אחד בעל כדאי הוא שיחיר את העם למצרים, ח"ל רק, והלא הכריס ק"ו ומה מצרים שכריס כרוה עיניה מחזיקת לשם שאר ארצות שאין הכריס כרוה עיניה ע"כ, ע"כ. ולפי שיטת התנ"ך יוכי המרס והלא הכריס ק"ו עיני כעני מעמו ואיני מוכב על אשילו כוס אחד בעל כדאי הוא שיחיר את העם למצרים, אבל מוכב על גוף המקרא שאמר וכו' אמר לכס לא שסיפון לשב בדרך הוא עוד, שמכאן למדו אלוהס לרוד במצרים וכובר כהרמב"ם ס"ה מה' מלכים. ועו' אמרו הלא סדריס ק"ו ונוה מצרים שכריס כרוה, ולפי דרכו סבבה בזה שהק"ם כרת עלים ברית כענין שאמר בית סאה כרת ה' את אברס כרת למר לנער נתתי את כיוס הווא מנהר מצרים עד הנהר גדול הנה סת, ויסיס מצרים ג"כ בכלל וכמו שאומר מפורס בתלמוד ד' סימן ג' ח"ל. שהוא כאשר לא רח גבולו מים סוף עד כי שלמים שיבנה לו מדבר כיני ואין ושעיר גם למקום כי למקום הסווא מעלה, ע"כ. וכבר הארכתי בזה כמיון י"ד מנה המהמר. ומעלה יאמר ומה מצרים שכריס כרוה עיניה מחזיקת, ר"ל יש עיניה למחור לשם, שאר ארצות שאין הכריס כרוה עיניה שם מן לארץ גמורין ע"כ"ו שאמר למחור ולרוד שם. ואין להשיב בליוה עיני יוכי מצרים נחון גבולי ה"י מאחר שאמר לרוד שם, שאין זו קושיה כלל, ודודאי אם יבטוש מלך ישראל פ"ס כ"ד ודאי שאין שום איסור לרוד שם, וכמ"ס הרמב"ם לדיור בש"ה מה' מלכים, ולדעת מהר"י יוכי לו אז דין ה"י ע"כ. ובאמת שהספרי סוס סובל עירוש אחר זולת פירוש הספר. ונראה שזה שאמר והלא הכריס ק"ו מוכב על אמרו אשילו כוס אחד בעל כדאי הוא שיחיר את העם למצרים. ויינו ע"כ שעיריה זו של הכרזת לו כוס אחד אף שנראה לעיניה קעטס ע"כ ומשך לירשאל העונס הכרזל שיג"ל למצרים. ועו' אמר ומה מצרים שכריס כרוה עיניה, ר"ל שכריס נחמר לשם אשר ריחיה את מצרים יסוס לא חזיפו לרזוה ענין עד עולם שאף זו אחרס לשב למצרים, עיניה מחזיקת, כשכיל עיניה של הכרזת כוס יהיו חזרין וגולין למצרים, שאר ארצות שאין הכריס כרוה עיניה ע"כ"ו שיכו גוליה לשם כשכיל עיניה. ובאמת שפסקיה נמלא בפירוש ענין היה ז"ל, ומה מצרים שאמר הק"ם לא חזיפו לשב בדרך הוא עוד הכי הכיפוס עונס שנאלמר והשיב ה' מצרים אלוהיה וגו', שאר ארצות שאין הכריס כרוה עיניה ע"כ"ו ע"כ נראה ממחר שהכריס הכ"ל לקח ענין שנאלמר ופירשו לפי דרכו כומר, ודכתיב הסכר בזה לריתין תלמוד ואמרו

על ביאורו, כי מן הנראה על דעת החכם ענינו לומר שכבר שמו לארץ מזרים מעלה על שאר הארצות על פי אמרם בכתובות שאין לך מעולה בכל הארצות ויחר מארץ מזרים שנאמר בן ה' כהרץ מזרים וגו' כמו שקדם, וזו היא הברית שנכרחה עליה ליהודה מנוה בכל טוב ויחר מכל שאר הארצות הן ח"י כמדובר, ואעפ"כ אסור ללכת עם ההתקף וי"ש אל יחר המקומות שנחזה לארץ. או תהיה כוננו לומר שנכרחה עליה ברית להיות שמה עוקר גרוחה של ישראל עד ה' שנה שבגזירת בין הכתרים, ויהשוב הכתר שהיתה כהרת הארץ היאם ללגונה מפני היותה המעולה שבכל הארצות כאמור, כי ברובו רחם יצור, ימחן וידיו הרפיה, וכן הק"ו שאל הארץ עממה הנכרחה לשיניה גרוחה על פי הברית הנכרחה לאברהם החרהו מידרחה בלשמה מקראות. לא הוסיפו לשבדך הזה עוד, לא הוסיף עוד לרפואה, לא הוסיפו לרפואה עוד עד עולם, ככתוב להרמב"ם פ' ס' מהל' מלכים ומלחמותיו, שאל ארצה לא כל שכן. או נאמר לפתרון כוננו שבברית הנכרחה למזרים היא אזהרה לא התעב מזרי כי נר הייה כבאר'. ואפשר עוד שרמו לנאמר ישיבה (י"ט) ביום ההוא יהיו המש ערים בארץ מזרים מדבריה שפה כענן ונשבעו לה' זבאות עיר ההרס יאמר להם, ביום ההוא יהיה מזבח לה' בחרן ארץ מזרים ומזבח האל בגולה לה' והיתה לאות ולעד לה' זבאות בארץ מזרים כי יתקפו אל ה' מפני ליהודים וינחמו להם מושבע ורב והיאלם וגו' עד סוף הסיומן, והיא ברית שלום כרוחה למזרים, וקרוב הוא מאל דברו הכתר אליה. ובכל ענין יהיה על דעת החכם מאמר ספרי עבירה מחזירי, לשם, כאילו אמר שחיהם לשם עבירה הוא צידם. והנה אם למשפט הק"ו אמין אינו, כי פעם איסור מזרים הוא מטני שמשפחה מקולקלים ויחר מכל שאר הארצות שנאמר כמעשה ארץ מזרים, וכמו שכתב הרמב"ם בפרקי ה"ל. גם הרמב"ם כתב פ' שופטים על פסוק לא ירבה לו כוסים וגו' ח"ל, על דעת רבותיו כי אשר ראוהם את מזרים היום לא הוסיפו לרפואה עוד, מזה, ומה הוצרך וי' אמר לם לא חוסיפון לשבדך הזה עוד, וכבר פירשתי. ושעם המזהר האלח בפתק שהיו התנאים והבבאיתים רעים והפחלים לה' מאל ח"י"ש כמעשה ארץ מזרים אשר ישבתם בה לא העשו ומשעשה ארץ כענן וגו', והנה ר"ה ה' שלא ילמדו ממעשיהם והברית בנעתיים כל שמה ואמר לא ישנו בלא"כ, והיהיו מזרים שלא נבד אמתם בצרעם, ומה שמצינו איסור בשיבת מונה לארץ כמו שקדם, אינו מכה האזהרות האלה רק מכה העשה שכתב הרמב"ם פ' מטעין ח"ל, והורשה את הארץ וישבתם בה כי לם נהיו את הארץ לרשת אחיה. על דעתי זו מנוה פעם היא, יורח ארזים שיטבו בארץ וירשו אחיה כי היא ניהיה להם ולא יתאסו בנחלת ה', וחלו ועלה על דעתם לזכר ולכנות ארץ שנער לו ארץ אשור וחולמן ולהתישב שם יעבדו על מונה ה'. ומה שהפליגו רבותיו במנוה הישיבה בח"י

ושאסור ללכת ממנה וידונו כמורדת האשמה שאינה רואה לעלות עם בעלה בח"י וכן הא"י בכלל מפניש במנוה הא, כי הכתוב הזה הוא מנוה עשה, ויחמד המנוה הא במקומות רבים, באל ורשו את הארץ, ע"ל. ואם למחלה ענינו יפסוק האדם שלא יטל הספק הוצרך ולא יפול על הדבר, כי היה הוא יסמוך ידו בשלל יתלה הדבר הזה על פעם הבשלת אשר זכרו, גדולה מזו יספיק וישמע שלא החל קלה בעיניו להוציאה, וזה כי עין צפון יראה כי מאמר ספרי יתבאר בלי ספק על זה החלק. מנין שאפילו כוס אחד בשל כדאי הוא להחזיר את העם למזרים חפ"ש שחרכה בידו עמדה קלה שכתב על אזהרה המורס כמעט קפ בשל במיעוטו, ח"ל לא ירבה לו כוסים ולא ישיב, והאל דברים ק"ו ומה מזרים שבברית כרוחה עליה מן המקראות שזכרו אשר לא יוסיבו לרפואה עוד עד עולם ושלא יוסיבו לשבדך הזה הוסיפו עבירה שיעבור המלך על אזהרה לא ירבה לו כוסים כדאי היא להחזיר לשם. ובכן הברית הנכרחה על בלתי שובם שמה חוזרת ריק, והוא מה שרמו של לשון הכתוב באמרו רק לא ירבה לו כוסים ולא ישיב את העם ממזרימה למען הכרוח כוס וי' אמר לם לא חוסיפון לשבדך הזה עוד, לומר שעם היות ברית כרוחה שלא יוסיבו לשבדך ההוא לפולם מ"מ עבירה הרבות כוס מחזירמן, שדך ארצות שאין הברית כרוחה עליהם לא אחת כמה זכרם שעבירה זו נגזרת הליכתן לשם אם יתחיל המלך להרבות כוסים מן הארצות ההנה. כי מה שהזכיר הכתוב ולא ישיב את העם ממזרימה וגו' הוא על פי דברו לדבר ברוחה כי משם עיקר מונח הכוסים, כאמור והאל מרכבה ממזרים וגו', אמנם הוא הדין שאין להרבות כוס אפילו מארצות אחרות, והיה טעמו למען לא ילכו להשיגב מונה לארץ כי ישיבתם גם כן אסורה כמו שזכרו. וכבר השב הרמב"ם דרך נכון בנפשו על כונן לבשר רק לא ירבה לו כוסים בשום אופן לא מארצו ולא מארצות אחרות כדי שלא יבטח על רכבו כי רב, ואחר כך הזכיר שלא ישיב את העם ממזרימה שיהיו לו מעט מעבדיו ומעמו שני מקום יושבים עברי הרבב לשם הכרוח כוס עברי שנאמר בשלמה וי' ישוין שמה. זה הוא דרך ישר לפינוי עמל ביאור מאמר ספרי אשר רחוק יהיה בינו ובין ביאור הכתר כמה אלתי אמה במדה. ואם השבנו שאחריה לאיש שלום כפאכיר דבריו העלמוס עם דבריו בקנה אחר, והוא שיהיה אמרו ומת מזרים שנכרחה עליה ברית אסור וכו', כאילו אמר שנכרחה עליה ברית לא חוסיפון כמו שזכרו, ואעפ"כ אסור להרבות כוס מן הארץ היא מלאכה מדבר מן ישיב את העם אליה, שאל ארצות שאין הברית כרוחה עליהם בלתי יתחיל ללכת שמה עמך ח"י"ש שאין להרבות כוס מן המקומות ההם מן יגרום הליכת העם לשבה הוסיף לארץ. היה און והרעים הפזר כי לא העולנו כלום בהקמתו, כי אמנם בהקדימו לזה וכבר שמו לארץ מזרים מעלה על שאר הארצות ושפטו על זאתה ספ"י ואמרו

ואמרו כל הקבור בארץ ישראל כאילו קבור תחת המזבח, ומשבהים מי שמת בה יורר ממי שנשוא אליה מת, ממה שאמרו אינו דומה קולטתו מחיים לקולטתו אחר מיתה. אבל אמרו במי שהיה יכול לדור בה ולא דר בה שאסור לשאת אותו אליה לאחר מותו, שאמרו, בהייכם ונחלתי שמתם לתועבה, ובמיתתכם ותבאו ותטבאו את ארצי. והיה מהקפדת רבי חגינא שאסור שאלו אותו אם מותר שילך פלוני להוציא לארץ שייכם אשת אחיו, שאמר אחיו גשא כותית ומת ברוך המקום שהרגו

אוצר נחמד

ואמרו כל הקבור בא"י כאילו קבור תחת המזבח. כלומר הדמיה הוא קבור בה כמפתח עליו כמו הקרבן שעל המזבח. וקורא כס בגמרא אמר רב עקיב כל הקבור בארץ ישראל כאילו קבור תחת המזבח, כתיב הכא מונח ארמיה השבס לי וכתיב הכא וכסר אדמתו עמו, ע"כ. ומשברחים מי שמת בה. ה"ל כמותו יותר מי שמת בא"י. ממי שנשוא אליה. מי שז"ל אכסר לו לדור וקרן רק בשבט אחרו כשהוא מת וקברוהו בא"י, שא"כ ש"ק זה ענין גדול כמו שזמננו ניעקב שהכנס בקל לקבורו בא"י ויוסף נמנע ממנו קבורת על גוש סס לכל הפחות ז"ל בעלותו עלמותו לא"י, ע"כ מי שמת בא"י וקבר אותו הארץ הקדוה הוסיף הניד בארץ סחה, ויהי משוכה: במה שאמרו. בגמ' שס אינו דומה וכו' כמעשה דעולה הוא רגיל דהוא סליק לא"י נח נשביס כחולתו לארץ, וקבר ספורי ל"י אלוטור שהיה בא"י שמת בח"ל אמר אנה עולה על אדמה עמאה תמות. קרא עליו בלבין שהקרא הנהגה (בגמ' א') כלומר שנתקיים בו כענין שאמר עמו אל אהיה כתיב בתי אל וזאת על אדמה עמאה תמות, ואמרו בארבעו כל קבורתו כאן, אמר לבי דומה קולטתו מחיים לקולטתו אחר מיתה, וכ"כ מת בלחמה עמאה: אבל אמרו וכו'. כלומר אל הנחשב שע"כ מי שאינו דר בא"י וזכר מותו וקבר ספורי הוא מדרגה גדולה האדמה משתקט עליו אע"כ שאינו דומה לקולטתו מחיים ע"כ דבר גדול הוא, שאין זה נאמר רק בני חסד א"ל לדור כהובס מחיים, אבל בני שאשכר לדור כהובס ואלו דר לא בלבד שאין בקבורתו לשם מיקון אבל אשילו אסור לשאת אותו לשם. ולמד זו מהירושלמי סוף בבלאים וכו' הנושא רבי בר קריאה ר' אלעזר סו מטיילין באיביעוס (בכוכבות הירי), ראו ארונות סגן באין ממח' אמר רבי בר קריאה ל"י אלעזר מה עשיתו אלו אני קורא עליהם ונחלתי שמתם לתועבה כתיבים, ומתואר ותעמאו גם ארצי ומיחסיכם, אמר לו כיון שנתעניין לארץ סיו טעלין שם עפר ומתיחסי על ארצו דכתיב וכסר אדמתו עמו, ע"כ. סכס עם היות שמתכונת ר' אלעזר נראה שאע"כ הקבורה משתקט, וכנראה שהמדרש ריש ורבי שגורס בשבועת ר' אלעזר שסכיב לבני שאמר כענין הנוכח וכו', אמר לו כיון שהוא נקבר בא"י הקב"ה מספר לו, דכתיב וכסר אדמתו עמו, ע"כ. סכס החכר כדי להפליג בשבח חסד דברי ראשון, ונראה לו שלא קבל תשובה ר"ל: והיה מהקפדת רבי חגינא כאשר וכו'

קול יהודה

ואמרו וכו', הביא כוונתו לידי גלוי מנוכר שהבניס הקבורה מעלה היא למצרים, ואין הדבר כן לפי שעת ביאורנו. ועוד הורו דבריו על זה בלמרו דרביעי סימן ג' שמקום הנהובת הוא כלשר מה הגבול מים סוף עד ים לפלשתיס וכנס בו מדבר סריני ומלךר ושעיר גם מצרים, כי למקום ההוא מעלה, ע"כ. אמרי כן מלחתי כבסוקתא מה שיהקיים בו דברנו על בינורו הספרי וכו'. ומיין שאלפיו אחד והוא בכל כדלי הוא שגיבז חל"ל העם מצרימה, ה"ל לא ירבה ולא ישיב, והלא קל ומומר ומה אם מצרים שאמר הקב"ה לא חוספינן לשוב בדרך הזה עוד הרי השיבס ע"כ עושם שנאמר והשיבך ע"כ מצרים בלתינו בדרך אשר אמרתי לא כהויקב עוד לרחוה, שחר לרזות שאין בבניה לך כרובה עליהן עב"כ, וכן הוא ומומר ויורסר המורה לכל רוח, ומומר כי כלרבע רוחות השמים פרשמי אחסב, ע"כ. כל זאת למראה עינינו שפוטנו על פי הנחהנו שהבחר שם אל הספרי פניו כאשר דברנו, אך למנהיג אם המלא המלא ביזו מחמור זולתו שמתס היו חוללוסי, ממכהרות ינאקי בו גשמי יבשה ובלב ידעה מה: ואמרו כל הקבור בא"י וכו'. גם זה נכחכותס פ' בהרס ח"כ עקן כל הקבור בא"י כאילו קבור תחת המזבח, כתיב הכא מונח ארמיה השבס לי וכתיב ההם וכסר אדמתו עמו, ע"כ. וכבר הורה הראש"כ על השיבות הארץ הזאת לקבורה המהיס כלמרו פ' הוי משה, ומזכרה זאת הפרשה להודיע מעלה ח"כ על כל הארצות אל החיים והמתים, ע"כ. עם כיום שכתב שם הרמב"ן כי לא ידע טעם לדבריו איך יובן לו מכה הראיה הזאת: ומשבחים מי שמת בה יותר ממי שנשוא אליה וכו'. גם זה שם עולה הוא רגיל דהוא סליק לא"י נח נשביס כחולתו לארץ אחרו אמר ליה לרבי אלעזר, אמר אנה עולה על אדמה עמאה תמות, אמר לו ארונות כה' ח"ל אינו דומה קולטתו מחיים לקולטתו לאחר מיתה: אבל אמרו במי שזויה יכול וכו'. כיוושלמי ראש פ' הנושא רבי בר קריאה רבי אלעזר סו מטיילין באיביעוס ראו ארונות סגן באים מהולה לארץ. אמר רבי בר קריאה לרבי אלעזר מה עשיתו אלו אני קורא עליהם ונחלתי שמתם לתועבה כתיבים, והבנלו והטעמלו את ארצי ומיחסיכם, והבנלו והטעמלו את ארצי ומיחסיכם על ארצו דכתיב וכסר אדמתו עמו, ע"כ. ועל זה סמכו פסס למה שזכרו להניח עפר מתוך ישראל על המהיס כהובס בהנהגה מייחסיכם פרק ה' מהבלות מליכס: והיה מהקפדת רבי חגינא רבי חגינא אמר לו מהו לתימה ויבמה אמר לו אחיו גשא כותית ומת ברוך המקום שהרגו וכו' ומה בדרך המקום שהרגו וכו' יד ארציו, ע"כ:

שהרגו והוא ירד אחריו. ושאמרו סכירת קרקע לכותי, ושאמרו סכירת קורות הבית והניחו חרב, ושאמרו אין דנין דיני קנסות אלא בארץ ישראל ושלא יצא העבד לחוצה לארץ, וזולת זה הרבה. ועוד אמרו אוירא דארץ ישראל מהכים וכו' והבתם אותה אמרו כל המהלך ארבע אמות בא"י טובבטה לו שהוא בן העולם הבא. ואמר רבי זירא לכותי בשרצה לעבור עמו בנדה בלי מקום בעבר, מהאיתו לעבור בא"י, דוכתא דמשה וזאתן לא זכו ליה מי יומר דזכינא ליה:

אמר

אוצר נחבד

וכו'. שם נמנח: ושאמרו סכירת קרקע וכו'. משנה ס"ק דעבו"ס (דף י"ט): חין מוכרין להם נמחוכי לקרקע, ולאמרו נמנחא משום דכתיב לא תמס, לא תקן להם חניס בקרקע: ושאמרו סכירת קורות הבית. זה לא נמנח בשום מקום, וכלי ספק שיש כאן ט"ס ואולי י"ל ואין מוכרין להם דירות הבית, כלומר שאין מוכרין להם בית לזר שם, וכמו שאמרו בש"ק ד"א (דף כ"א) לדעת ר' יוחנן אמר, מוכרין להם בתים בא"י אף במקום שאמרו לא לית דוים אמרו משני שמכנים לזכור ע"א, וזה דוקא בא"י, ומש"ס הו"ס שם ד"א אף במקום בשם סיכובלמי: והגריזה לחרוב. כ"ל, כלומר שאסור להניח ענין בא"י שיתרבו אהיה, ובאותה שעה כולן מרובס חזן מגדלין כמיה דקס בא"י, ויכריס' העטס כ"ל ותיבני הסדות: ושאמרו אין דנין דיני קנסות אלא בא"י. כלומר אין כו"ס כ"ד בש"א לדון דיני קנסות אם לא נכסמו בא"י, ובגבל אין כמיוס כדליתא בש"ק דכנסדרין (דף י"ד) ובסכולס (דף ס"ד) וכמנ"ס מ"ס' וכו' כנסדרין. ובאותה שעה זה רק דניני קנסות אבל ככל הדינים נמקס שריין מומחין מלמד תולדות וכלולות למתן דלות לים ד"א' מומחין. אשם כנסדריים כסימיוס אהתו שליחותיובי דקמאי עבדי, וכדאמר כהנולס שם, מנ"ס' כמיוי דלת שיעו וליה פיי וכו', וכדאמר כהנולס שם, וא"כ מנ"ס שאין דנין דיני קנסות אין עליו ל"א' רק מנ"ס עיקר דין, שאין כסימיוס רק בא"י, ודברי ההבד קתס בלא כדקדוק: ושלא יצא העבד לח"ל. אשילו עבד כמיוי כשיקד אללו שאס מכרו רבו לח"ל יולא לתרות מיד שמכרו רבו קיבטין לים, וכן שנו במשנה גיטין (דף מ"ג): המוכר עבדו לכותיים או לה"ל יולא לחיותו (גיטין נ"ב) דף מ"ד ע"כ ד"ס לתולס (לדן), הרי שאע"פ שהתאחר עבדו קי"ל דעובר עבס, עכ"ל מהמתן קדושס לתרות שקהס כעסס, וכן כדון עבד ככרה מח"ל ל"א' כיוולא לתרות, וכיו כגוייה (כס ד' מ"ס): וזולת זה הרבה. עוד נכרו עמיניס דריס כהלמדו דניניס כהלויס כדקדובה הלקן, דומס לוס אמרס גיביות (דף ס"ד) כדון הנוש' אהס וסהס עמס עבר שייס ולא ילדה יולא ויתן כהנכסס אע"פ שאין רחיס לנדב ונר לנדב ויסי מתן עבר שייס לשנת אכרס בלקן, לנמדד שאין שייבס ח"ל עולס מן הסנין, ע"כ: ועוד אמרו וכו'. עד כאן דבר דניניס המחוייבס לקרי ישראל, ועוד כוסכ כסכוי מעלותיה לנד: ומאהבתם אותה אמרו כל המהלך ארבע אמות בא"י טובבטה לו שהוא בן עולם הבא. כלומר שמאכנת ח"ל אס הלקן סליגו לנדב דנר נללס הוס כסיילוק ד"א בא"י קס לו חיי עולס כול. וכנוסר ס' אהרי מות ספקא המתת

קול יהודה

ושאמרו סכירת קרקע וכו'. משנה פרק קמח דמס' גליליס: ושאמרו סכירת קורות הבית והניחו חרב. לא ידעמי מקום מולא: ושאמרו אין דנין וכו'. ס"ק דכנסדרין, וכלל החובל, וכו'! כנסדרין להכרמ"ס ח"ל: ושלא יצא העבד וכו'. משנה שלימה שמי גיטין פ' ד' המוכר עבדו לכוהן או להנה"ל לאין יולא בן חורין, וכן הול שנייה כספרי, לא כסניר עבד אל אלוניו מתקן אמרו היתוכר עבדו לכוהן או להנה"ל לאין יולא להכירי, ועל פסוק זה כתב הרמב"ן, רבוהינו אמרו אשילו עבד כעניי של ישראל שכרה מהנה"ל לאין לאין, שגם זה יעמוד לפני יושבי ארץ ה' ויולל מן מעבוד היתביס על אדמה סמלה וכו' כי כל המותס כסימיוס שם, ע"כ: ועוד אמרו אוירא דארץ ישראל מהכים. מומנ"ל ד"ר זירא פ' מי שמח: ומאהבתם אותה אמרו כל המהלך וכו'. מומנ"ל דרבי ירמיה בר אבה ח"ל ויהקן פ' כהנ' ע' וישלנו על ויקן אס הלקת כעסד וכו'. הלקת כעסד, הלק כעסד, והזכיר זה הכתוב להודיע כי מעלה גדולה יש לא"י ומי שיש לו כס הלק השוב הוא כחלק עולם הבא, ע"כ: ואמר רבי זירא וכו'. כעסות פ' כהנר רבי זירא על ויקן אס הלקת כעסד וכו'. הלקת כעסד, הלק למעבר, נקס כמנ"ל (פ' הקניטרים יש מקום שאין גבר ומשליכוס ען על רוחב הכרס השפס למסר וליטו רחב לייקן עליו כי אס לחזו כידו כחול המסור למעלה הימו קבור שני רלשו כשני יתדות חמד כמלך וזהו מתקן שער עברי כהנר) וקעבר. אמר לו יהוא כוהי עמא סויחא (פ' עכ כהול) דקדמיחו עמיניו לאודיניו (פ' שהקדמתס נעשה לנעמע) אהתי כפחוחיובי קיימיתו (פ' עודס ככחלכס ככחלהס חערי לעשו דבר בלא עשו), אמר לו דוכה דמסה וזהו וזהו לא זכו ליה אלא מי יומר דזכינא ליה. ומה שאמר שרצה לעבור עמו, ר"ל כרני זירא רצה לעבור עם אחרו כוהי, עם היות שלל היה לו לכרני זירא מקום נאות לעבור על ודקס עמיו לא ליה רצה להמתתם:

בית

כעסס אק מנ"ס ז'ל. אמר ר' יהודה וכלה חולקא מתן דחי כתייוב (לכרי מודוס כלרעס קדישא, דכל מתן דחי לם זכי לאגדוס מעלה דמיחא שיעיל דתיח על ארעל) ר"ל משעס הקדוסס הנושעע עם (תימד) ייין סם, ולא עוד אלא חי עזו כתייוב וכו' לאתחבא עליה רוח קדישא חזיר, ר"ל משעס כ"ל מוכבט וכו' מהמת ששכר עזו כתייוב קדוס: וכשרצה לעבור עמו בנדה. כלומר שהיה ר' זירא רוצה לעבור בנדה כמותן לכותי כוס שהיה או כנו, וכן כס עם יבוכ (כאנסיס י"ט), כמו כמותן ליוס:

בן אמר הבוזרי אם בן אתה מקצר כחבת תוותרך, שאין אתה משיב המקום הזה מנמיתך ובית חייך וזוטרך, ואתה אומר רחם על ציון כי היא בית חיינו, ותאמין כי השכינה שבה אליו, ואילו לא היה לה מעלה אלא התמדת השכינה בה באורך תת"ק שנה היה מן הדין שתכספנה הנפשות היקרות לה ותזכנה בה, כאשר יקרה אותנו במקומות הנביאים והחסידים, כל שכן היא שהיא שעה השמים, וכבר הסכימו כל האומות על זה, מהם אומרים שהנפשות נקבצות אליה ומפנה מעלין אותן אל השמים, והישמעאלים אומרים כי היא מקום עליית הנביאים אל השמים, ושהיא מקום מעמד יום הדין, והוא לכל מקום כונה והנ. אני רואה שהשתהייתך וכריעתך נגדה חונף, או מהנה מבילתי כונה, וכבר היו אבותיכם הראשונים בזהרם לדור בה יותר מכל מקומות מולדתם, ובוחרים הגרות בה יותר כשהיו

קול יהודה

אוצר גהמדי

בן בית חייך וכוותרך. כגד זה מזג נקדמת לימי דוניה קולפתי יחיים לקולפתי להר: מיתה: ותאמין כי השכינה שבה אליו. כי בחיך רחם על ציון כי היא בית חיינו כבר הרחית ליונקך שהשכינה שבה אליו, ר"ל שפירדה לשון אליו כברכה ה' אליך אשר נתן לך בטהה השמנה עשרה ברכות המחיר כדחמיו כפינתו ללין שיבא זכרה בתי' כ"ד. וחסן בן עדיין קדושתו עליו מלך חמורו להול עליו השכינה כמאלו: ואילו לא היה לה מעלה אלא וכו'. ר"ל חט"פ שכבד עיניו מהשקפה הפגש החזק, עוד ממקום אחר הוסיף מעלה קדושה הארץ וכד מה שהתמדה בה השכינה בחיך חת"ק שנה. מלך החכמו על לחמת מנין זה בראשון סימן פ"ו אלל אמרו כל ימי הנוצח כחשע מחות גיה, יעוין עמה: ותזכנה בה. ר"ל שהקנינה הנפשה זכזה זה ובשילהל של ח"י בתיחבס שם לפני ה' בלרזוח ה' ים, או שחודככה מתיורה של ח"י המחכים כחוזכר נקדמת: כאשר יקרה איתנו במקומות הנביאים וכו'. כי מלך מה שתיאלו שם לפי עטה קמ המקומות ההם מעלה יחירה וקדושה מלחנת יושביה: שהיא שער השמים. מעון אמרו כדביטו פ"י חמיה עוזרים לה: והוא לכל מקום כונה וחג. ר"ל שהכל מכוונים והוגנים אל המקום ההוא, כדבר הכבר סי' כ', וזה עהיה מבקשה החיזוח פרס הודו ויון וזולתם וקדושה עליהם וכו' עד אמרו ושלל הלמונת הוגנים אליו וכו'. רמז רואה שהשתהייתך וכו'. כאלו פ' תפלה השחר היה עומד חולה לארץ יכוין פניו כנגד ח"י שגאמי וההפלו אליך דרך הרצם וכו', ובכרמ"ס פ"ה מהלכות תפלה: ובוחרים הגרות בה יותר וכו'. רמז לזכרה אשר הול לו מלרזו ומחולדתו אל ארץ כענו. ועל זלזה יבאר הרמז"ן וישב יעקב בלרץ תגורי לביו, כי אמר למעלה שאלופי עשו יטבו בלרץ אחיהם, כלומר הלרץ נלקחו להם לחיזוח עולם, אבל יעקב גר כלביו בלרץ לה

בן אם בן. אם כן השקום היה מולד כאשר כפנת: אתה מקצר בחבת תוותרך. כדחמיו עליון חסם חוכב כחורס כדליו, ולמה לאי חסם עוזבם לבשר דרכה: שאין אתה משיב המקום הזה מנמיתך ובית חייך וזוטרך. הים ח"י חטעפה המקום תפלת חתך וכיונתך ויטיו הכל ר"לום ח"י טוד רוח חלסם, כמי סרן לקיים חיי: ואתה אומר רחם על ציון כי היא בית חיינו. ולל עוד שכן היא שומה נסיכה לומר כן תמיד, והוא בדברו בלבד לא נענעה, כי עטט מלך נלהם מסיכודים העולים לאי לשנת שם: ותאמין כי השכינה שבה אליו. השכינה חמור ללין כדחת הגולל והננוחה ככלל זה, וע"ז אומרים בית חיינו שהוא השפע הקדוש הקהל חיים כחמת, וכן נלמר בבכרת י"ח בא"י המחיר כפינתו ללין, ואזוה ההתאמת אל המקום הים: ואילו לא היה לה מעלה וכו'. חליו לא כיה לאי מעלה זו שחמדו הככינה לחיר להם מלכד מה שהיה בעבר מיום סוקס התבטן עד חורבן הכיה שהוא כמו חת"ק שם, וכבר זכרנו תבטן זה במחברת פ"ו סימן פ"ו שהשקפנה. שישקו: והנפשות היקרות. כלומר חלו כי בכס מיו שנסק נחלס ממיקר ישראל כחית כנשמה קדושה ככר היה שנסק נחלס: ובזובנה בה. שהיה מווככת ומסוככת כחיוה של ח"י ובשע קדושה: כי בשע הקדוש נדבק כדליו לה כדחמיו ח"י: כאשר יקרה אותנו כאלה חיקים הנביאים ידבק ען קלת חשע הניח, כענין הנוכר כשאלו (תחולל ח' י') כשכר שפע חלל נבוליס כתיבא עשה עד ששתללו ענין ח"י סטס ואחיה הים חלל כנבוליס: וראו לכל מקום כונה והגן. כלומר כל החיזוח מתחווים אל המקום הים וחוליס כל השלחה החושית בו, וכל שמחט ח"י כמו סט: אני רואה שהשתהייתך וכריעתך נגדה. מה שלטו מתחווים וכוותרך נגד ח"י כענין שחמו חול' פ' תפלה השחר היה עומד ח"י ללרץ יכוין כנגד ח"י, שגאמי וכתללו ח"י דרך הרצם: חונף. כלומר ללרץ החונף לרעה ומלרזו לו כדור ולסו על ענו, כן חסם עונסה חלרסם מלעלות ח"י לריס חלרסם חונפים חוהה כתיבתייה לנגד מה שאין מוסך עליכם זה שום שפע קדוש ומעלה יחירה מזה: או כוברה מבילתי כונה. מהטג בלי טעם: וכבר היו אבותיכם הראשונים וכו'. חלרסם יתקו ועקב הים עיקר זיתם ח"י ויחריסו לורז כה, ובכסוב מעיד עליהם, או שגאמי וגם הקמיו חל כדיו חסם חלל לסם חל ארץ כענו חל ארץ ענוויים אשר גרו סם (כסדר וחרל), וכן נלמר כלרסם ונחתי לך ולעודך חל ארץ מנויך, כרי נלהם שכתוב כיה סגד כמה שגמרו לסיזום גרים בלרץ לה להם מתייזם וטובים בלרץ עולדתם כענר סטכר אשר שם יטבו חלרסם ויחיתו אבותיכם כמה שגמרו לסיזום גרים בלרץ לה להם מתייזם וטובים בלרץ עולדתם כענר סטכר אשר שם יטבו חלרסם ויחיתו אבותיכם

משהו אחרים במקומותם, כל זה עם שלא היתה בעת ההיא נראית השכינה בה, אבל היתה מלאה זמה וע"ז, ועם כל זה לא היתה להם תאוה אלא לעמוד בה, ושלא לצאת ממנה בעתות הרעב אלא במצות האלהים, והיו מבקשים לנשוא עצמותם אליה :

כד אכר החכר הובשתני מלך כוזר, והעון הזה הוא אשר מנענו מהשלמת פה שיעדנו בו האלהים בבית שני, כמה שאמר רבי מסכמים בת ציון, כי כבר היה מענין האלהי מוזמן לחול כאשר בתחלה אב"ל היו מסכמים כלם לשוב בנפש הפצה, אבל שבו מקצתם ונשארו רובם וגדוליהם בכל רוצים בגלות בעבודה, שלא יפרדו ממשכנותיהם ועניניהם. ושמה על זה אמר שלמה אני ישנה ולבי ער,

כנה

קול יהודה

לא להם אלא לננו וכו': ושלא לצאת ממנה בעתות הרעב אלא וכו'. מדכריו אלו למדים פדעמו ביהי רעב בלךך וירד ארס המרימה לגור פם כי כנר הרעב בלךך, שהיה זה על פי הדבור זלם לא חכר כנכוט, כי אולי סמך לו כמה שזכר פם לך לך המלךך וממולדךך ומניה אכר וגו', וידוע הוא כמי ששמע בקול אלהים ללכת אל ארץ אשר יראנו לא היה משיע עמנו מן המקום ההוא בלתי רשיון מלש של עולם אשר על קדושתו כמו כנר מוכר עמנו למיטה. וביעקב פירש הכתוב שהלך בלרה לבט ויזבח וזבחה וזבחה אלהי אביו יצחק ויאמר אלהים לישאל במראות הלילה וגו' אל הירא מרדה ממרימה וגו', ויצחק לא מרע את פי ה' אשר זמנו לבלתי זלם מן הארץ, באחריו גור בלךך הזלם וגו', כי להיווה עולה המיטה השש לו לבל יסבל ביואל, כי אין הוזה ללךך כדאי לו: והיו מבקשים לנשוא עצמותם אליה. מודעתה זלם מן הכתוב ביעקב וביוסף. ויבכחוהו פ' בחרם אמר קרנול ומלחמי ממלכתי. וקברתי בקבורתם דברים בנו, יודע היה יעקב אביו שגדיק נמור היה וזלם מתיס שנה"ל חיים למה יסעריה אל בניו, שמל לא יזכה למחילתו. ביואל בדבר אלהי אומר יושבע יוסף אלם פ' ישראל וגו', א"כ היינא דברים בנו, יודע היה יוסף בעמלו שגדיק נמור היה וזלם מתיס שנה"ל חיים למה הסעריה אל אחיו ד' מלוח פרה, שמל לא יזכה למחילתו. זה פם כוז מה שפבלל ביעקב הקדומה המלל כנכוט כהל' מלכיס להרמ"ס פ' ה':

כד ונשארו רובם וגדוליהם. מודע חישוע העוליס מן הכתוב בעזרל סימן ב' כל הקהל כאלה לרעב רכוח אלפוס שלם מלוח ששים. ועל גדוליהם שנשארו בבבל א"כ אלעזר פ' עשרה יוחסין לא עלה עורל מנבל עד שפעה כמולק נקיה, ומשה שלמה שנינו עשרה יוחסין עלו מנבל וכו', והכונה השפרים עורל כל הפסוליס שהיו בבבל והוליק עמו כדי שלא יתערבו עם המיוחסים מאחר שאין פם

אוצר נחמד

מעולם, כמה שאמר ויאמר יוסטע אל כל העם כס אמר פ' וגו' בענר הנסר יעבו אלומוכיס מעולם הירא לבי מלכיס ואכי נמור גו': כל זה עם שלא היתה השכינה. ר"ל כל זה היה אע"פ שלא היה בעת ההיא נראית בה השכינה, כלומר בלחפס העת שדרו עם האבות עדיין לא שהיה השכינה עם מעולם כמו שהיה עתה שיש לה המעלה מהתחדת השכינה עם הפ"ק שנה כוזר: לא היתה להם תאוה אלא לעמוד בה. ומתקנה יש עמנו על היסודיס למה לא ינמור הם ג"כ לעוול ארס ומולדתם לנכח לגור בל"כ באשר ינאלו ויסכלו עול הכרות כאלר ככלו האבות: ושלא לצאת מנכר בעתות הרעב. שכן מליו ביעקב שלם ירד ממרימה בעת הרעב לגור עם טרס ששלח בעדו בנו יוסף, ועם כל זה היה ירל לירד עם עד שפכטיו. הקב"ס ואמר לו אל הירא מרדה ממרימה. והע"פ שאמר בלחפס ייבי רעב בלךך וירד ארס ממרימה לגור עם, הרי שהנכוט בלדו כי כנר הרעב בלךך, ונולח שהיה הרעב כנר עליו לא היה יורד ממרימה, וכנר אמרו חל"ב' הסעריה זלם אין יוואלן מל"כ לחזל לחל אלל ח"כ סו פלחיס ככלע, אמר ר"ס שמשעי כמירוס איתמי כומן שלין מליוין ליקח אלל כומן שפלוין ליקח אל"כ כאל ככלע אין יוואל, ולס בירל הכתוב שהיה הרעב כנר בענין שהיס מוכרז שילל אלס כדכרי ח"ק לו כדכרי ר"ס: והיו מבקשים לנשוא עצמותם אליה. כמו שמללנו ביוסף הגדיק:

כד הובשתני מלך כוזר. המכר סודם ולא נוט פ' אלתנו עם ידיעתנו אלל כל כרטי נגולת א"י ומעלותיה ועכ"ל אין אלתנו רחוס לעוול אין מולדתנו כחול' עם סיקוס אלר כרגלנו וילקן לרור בלךך ישראל לסבל עוני ודחק, עם סיוט סרנס סיה לרדות חיי עולם סיה השל והכנסו מתי חיי עולם סיקוס: מה שיעדינו בו האלהים. מה שפכטיו יורט: רני ושחמי כב ציון פי כניי כל שפכטי כחוק זלם אין' (וכריס ב'), סיה סייסם הכנסתם שפכטי השכינה בנית שני כחוק. הייטס בנית רלשון, ולא סיה כן פי כעלס הכנסה ושאר דברים שמת חול' כיומל שחכרו בנית שני: ונשארו רובם וגדוליהם. כי בראה ממתוס העם שעלו, כמה שנלמר (נחמיה ו') על הירא כאלה ארעב רכוח אלפוס וגו', והגדוליס שפכס סכס סלויס לא רצו לעלות כלל, שנלמר ואקבלס אל סנסר סכס אל אלוס וגו' ומנינו לוי לא מלחמי עם (עורל ח'), ומשני אל מחור ביכמות (דף פ"ז) שערל קנסס ללויס ועלל מהס מעשר רלשון וכן לסהיס: רחמיס בגלות ובעבודה וכו'. אשילו שפין ככלל בגלות ועודים מלכי המדינות עכ"ל או סיו כחוקין לעלות ללךך ישראל לבנת כמירוס, מתי מלוח משכניסם וספיקוס סיהי לסס כנבל: אמר שלמה. סמוק כניר ססייס:

בנה הגלות בשינה והלב הער התמדת הנבואה ביניהם. קול דודי דופק, קריאת האלהים לשוב. שראשי נמלא מל, על השכינה שיצאה מצללי המקדש, ומה שאמר פשטתי את כתנתי, על עצלותם לשוב. דודי שלח ידו מן החור, על עזרא שהיה פוצר בהם ונחמיה והנביאים, עד שהודו קצתם לשוב הודאה בלתי נמורה ואמרו כשל כה הסבל, ונתתי להם כמצפון לבם, ובאו הענינים מקוצרים מפני קצורם, כי הענין האלחי איננו הל על האיש אלא כפי הזדמנותו לו אם סעט מעט ואם הרבה הרבה, ואילו היינו שודמנים לקראת אלחי אבותינו בלבם שלם ובנפש הפצה היינו פונעים ממנו היה שפנעו אבותינו במצרים. ואין דבורנו השתחוה להר קדש פ"ח ונתן במצפון: והשתחוה

אוצר נחמד

קול יהודה

עם בית דין: והלב הער התמדת הנבואה ביניהם. כלמסר ז' צליכה רכבי זלח רעמך כי מר כי נעע עד לנך, זה הקב"ה, ח"ו הייח היין מנינו שהקב"ה נקרא לכן של ישראל מן דיון קריא צור לבני והלך אליהם לעולם: ואמרו כלל ק"ח הסבל. ככהוב נחמיה סימן ד', והוא מאמר אשפי יהודה כאשר קשרו האויבים לבטל בנין הבית, ויאמר יהודה כשל כה הסבל והעפלה הרבה ולאנו לא טפל לבנות במוסה. ופירש רש"י ויאמר יהודה, כך היו לומדים ומחנכים אשפי יהודה. כשל כה הסבל הכובלים ועומסים האבנים והעצים לבנין ההומה ונשלו בכהה שאין בכה כה לבנות מפני האויבים. והעפלה הרבה, ועדיין יש פיס וחומר הרבה ליתן בנבנין ההומה לומר שעדיין החלצה גדולה עניו לבנות ולאנהו לא נוכל לבנות במוסה, מפני פחד האויבים, עכ"ל. אפס כי החבר ידמה שכללה במאמר כשל כה הסבל הוראה על חסרון מלפוסם כאלו היה הדבר הוא עליהם לתמסם לתמסא. ואין לשון הכתוב מורה בפשוטו שהיה כשלון כהם מפני יחד האויבים כפירוש רש"י, שהרי תהלה אמרו מאמר החלפי כשל כה הסבל וכו', ואח"כ פסרו דעת חלפון אשר חשב לעשות להם חוה, ואילו היה כשלון כהם מפני חשב המזיק היה לו להלות זה בזה ולומר כשל כה הסבל וכו' כי אמרו צרינו. ועל שכן לפי מה שפירש רש"י על ויאמרו צרינו שכן היה נחמיה מספר והאך ולא מדברי אשפי יהודה המה, על כן אמר ונתן להם כמצפון לבם וכו'. כי לפי הכשר כוחם כמעשהיהם היה נועם ה' עליהם להלתי בידם חפסם, וכפי קוצרם היו הענינים ההם מקולרים כמו שמבאר והלך. ולאשר גם כן שהורו על חסרון מלפוסם במלה סבל כי היה להם לומר כשל כהנו במלכה בנין החומר ולא ירלו אח עמם כעשוי משא, כי אמנם קוצרם החבר עמו מחיתתם ומסבר סימן כ"ה עבודתו ית הוא החרות האמתי וכו'. והרמז"ן כתב פ' קרה על אמרו עבודה ממהה חסן אח כהוהבס, שאינה לבס עבודה שעבוד כעבודה עבדי המלכים אבל עבודת ממהה גדולה נהתי לבס בה לבגוד למפארתו וכו', ע"כ. והם יחשו לעמם מאד סבל המורה על היותם פמוכים עבודה שעבוד, וכפי זה הכרון בנקס: השתחוה להר קדש וכו'. כנגד מה שאמר המלך בקדומה

בנה הגלות בשינה. ידמה הגלות לאדם היכן שחשיו ונחמיהו נחם ועטלו, אין מנין ואין מרגש, קי היו ישראל בגלות שכל עיקר היותם והרבוטתם שהם הסורה והמלח ועסקים משה: והלב ער. כהו שארס כהו יאן וכל מנוחה אכרוו עטלים עכ"ל עדיין יש הנוטה לנב והוא אינו יכן לעולם, כולוה אז היה יכן כה עולם, כי כיהם הכינים עדיין מרתפה על פני הנביאים כא"י כמו שהיו אז בני זכרים ומלאכי, וכיהם הכינים נוסע להטיר אותם מתוך ביתם בגלות: קול דודי דופק קריאת אלהים לשבו. כמו שהאובס הלאמן דופק על פתחי אוכבו העמיק ככהנו לומר לו קום דודי עד מתי תפככ לכה ונורה דודים: שראשי נמלא מל על השכינה שיצאה מצללי המקדש. כמשל האדם פד מפי אכני נלכ פתח אויר הכמים עד שרשעי תמלא מן הטל היורד במר, כי כיהם הכינים מנפס להם בעמדה חוק מלא קורסה כהו בית המקדש כהמר. וככל כדי לשבר אח האולן ממשל דבור בני אדם: על עצלותם לשוב. כמו שהעל כהטען כהטען ומתכה חומסו אינו מרגיש טעוה העולם ואינו משגיה ואינו מכיר צורך עמידתו לקיום גושו ולהקן עניו, ואם אוכבו כהטען קורא אותו קף הוא אינו מכיר כהווכו וכפי קורא אותו לעונו: דודי שלח ידו מן החור על עזרא. כמו שהוכו כהטען ידו אליו דרך חור הכים עד שמכיר בו קח ומתהלל לעורר נעשו, כי היה ענין עזרא שחל נעדם אל הגולה לשוב לא"י, אמנם לא זכו שיכח אולם נביא לאחותם וכמוצאים כהו משם, וכבר אמרו חו"ל ראוים היותם ניהא שנים פהים כיהם כיהם רכאוים כעמי משה אלל שגרה החל: פוצר בהם. מפירי כהם: והם אבותי רבם. תני וזכרים, כמ"ש והטעני בני נביאה וזכרים בני עדוא נביאה על יהודיא די ביסוד ובידועלם כהו אלל ישראל עליהן. כאליון קמו ונזכרם בני שאלמלא וישוע בני ונתן ובכיון רבם. החטא הנהה כהטעני לבכס שלא היה לבס שלם לעבודה האל: ובאו הענינים מקוצרים. כהטען אלתי שהים מוומן לחור עליהם לא ביעו להם כפי כהלוי רק כקור ופחיתות ממה שהים כהו רכאו: כפי הזדמנותו. והכנהה כהטען כהטען: ואין דבורנו השתחוה להר קדש וכו'. ר"ל מה שאנו מזכירים חזיר אלו הסקוקים כהטען והדבור מורה על חכוב אכן כהושה ואין היות כהטען כהטענו

והשתחוו להדום רגליו והמחזיר שכניתו לציון וזולת זה, אלא כצפצוף חזריר והדרומת לו, שאין אנחנו חושבים על מה שנאמר בזה וזולתו, כאשר אמרת מלך כוזר:

כה אמר ירוזרי יספיק לי בענין הזה, וארצה עתה שתקרב לי מה שקראתיו בקרבנות ממה שישקשה על השכל לקבלו, ממה שאמר את קרבני לחמי לאשי ריה ניתוחי, ואמר על הקרבנות כי הם קרבן ה' ולחמו וריחו:

כו אמר החבר מה שאמר לאשי מישר כל קשה, הוא אומר כי

קול יהודה

אוצר נחמד

נמצאנו ולאנו מתאזים אליה תמיד: אלא כצפצוף חזרירי. וזרי הוא מין עורב, וכמ"ס כמ"ס כחולל לא לחם כלך חזריר אלל בעורב אלל מטי שזא מיו. וכבר נודע שיש אפסיות למין עורב סוס ללמדו לנעול ארזות מלוח וזכרים מלשון בני אדם עם סיוח שאינו מנין כלל מה שמתקף עכ"ל נראה לשמע שמדבר ארזות ענין, כך נעו"ס לאחזו מדינת אלל הספוקים מתמה הנגל שגמזנו אכזזיע ואין לנע עמנו בזה:

כה וארצה עתה שתקרב לי וכו'. הני נזכר שהקרבני לי אל השכל ענין הקרבנות. לא נח לנכס טעם הקרבנות כמו שאין לנכס טעמי המלוא ככלל, כי טעם נח כבוד אלל ולמלוא חקר שדי להכין דרכם, ולחמו חולל שלא נהגלו עממי אבות. אך נקב על קירוב ענין הקרבנות אל השכל מטי שסס כפי הנראה על פשוטיהם נגד השכל: ממה שאמר את קרבני לחמו וכו'. היתכן שאלל שהנבז מכל דרכי ארזות ומדויקו יתואר בו אכילה או רכישת מלועות עממי חיים אשר בעשר יאדם: ואמר על הקרבנות כי הם קרבן ה' ולחמו וריחו. אף שזא הרגיש שיש לנכס סתקרב דאל הקרבני לחמו דקאי על לחמי, שר"ל שזא קרבן ולחם אלו כמה שהזכיר באמת בסיון שח"ל, כן חוק טעמו עד כמה שנקרב קרבן ה' כמו שנאמר כי קרבן ה' לא הקריב במעמד (במדבר ט'), ונאמר כי לחם אלוך את קרבני (ויקרא כ"א), ונאמר ויחם ה' את ריח היתוח (בראשית ח'). טעם לא נזכר מלת אש:

כו מה שאמר לאשי מישר כל קשה. מה שניאר הכוזב ואמר קרבני לחמי לאשי, והכוונה סוס גלוים שאין בקרבן לחם ה' רק לחם האש של אש"ל אשר יודר מן השמים לאכול את הקרבנות, זה מייצר כל הקטיות שא"ט"ס שגאמר לפעמיה קרבן ה' ולחם ה' הוא ע"ד הקיור, והכוונה גם כזה שזא קרבן ולחם אש ה' וילמדו ספוס מן הספורים: הוא אומר

בקדמתה אני רואה ששהשחיתוך וכו': והמחזיר שכניתו לציון וכו'. כנגד אמרו עם ותמה אומר רחם על ציון וכו':

כה שתקרב לי וכו'. ר"ל קירוב שלי באופן יסורו מטרדיו מלשך יתאלל בקרבנות דברים אשר הם נשמות הלילה: ואמר על הקרבנות וכו'. אין זה דבר כפני עמנו רק הוא נמרו על רחשון, לנכר כי ממה שישקשה על השכל לקבלו בענין הזה הוא מה שיאמר בקרבנות המנויים לנבזה כי הם קרבן ה' ולחמו וריחו, להוסיף ממה שיתבאר בו אח"כ לני האמת כי הקרבן והלחם והריח לא לה' המה כי אש לאשיו, וכאילו כך היה כחוב לפעמי יאמר על הקרבנות וכו'. ואל חתמה על הוי"ו כי הרבה דוגמהה מצינו לחבר בפסקא המעטת כלשך ארלך, וכבר מנאחי טוסחא שכחבו בה יאמר וכו' ונתבדרה הכוונה. והנה סגור האלוא שזור ונח דברים, כי מלשך הית סיון י"ב משל השר שילנה בו הכרם עם העבודה הראויה, ואמר עם כי המעלה היתוחדת הראשונה היא לעם שהוא סגולה ולב ופיש ארלך עזר לזה עם המעשים והמדות הולחיות בה עם העבודה לכרם. וכבר ביאר ענין הטעולה ברלשון סיון מ"ו וס"ט, ויאר מעלה ארלך בענין הטעולה ונדברים דברים מתיחסים מסי' י"ג ועד הנה, עמם נח לנכר בפלימות שחוק הנשאר, האז ענין המעשים והמדות המתיחסים סעוקו בנרן הקדושם והקרבנות מקלוע גדול בהם ואחריהם ימשוך דברים מתיחסים אל הטונה הלזו, כאשר מרלש המלמד כעדר דברתי:

כו אמר החבר מה שאמר לאשי מישר כל קשה. הקריב החבר את קרבנו לחמו

לחמי המחקר והסנדל לדעת לעזת את יעק דבר בענין הקרבנות, ע"פ מיקון משלים דמויים נאמרים בשחוף השם לא בהסכמה, כהיהו דרבה מאי דכתיב ויותר פהיה קהלת חכם וגו', אגמרה בסיומי ולסגרה בדמי ליה. ושמע את הקול מלך ארזות בסוף זה הסיון כי נלאלחה הטונה השלחית ככל אלה וזכרם ואכרה למעלה המלה השלל והאזרנו העליונה היא למקבל החורה קבול שלל מלני ההחממות עמלי, אלם כי לעטס מן המערכה היה יחוס להוסיף אליו בעמיה מולאי החמה, להטקיע ים הספוקים ממשע חס יחמו כמעט יגיטי כה. הנה עיניו רועות כי פיו המדבר אליו שאין מלמדו על ענין הקרבנות רק לנכר את האזן ולקרבו אל השכל, והוא נשמו של מלך בפסקא הקודמת. וכבר הראית לדעת ברלשון סיון ע"פ ו"ט"ס נמעס דברי ההכר עמנו במקומות אלהם אשר נקבצו כולל וכו' כביארנו שמה, שם עיני האזרנו נמשלו להיותו הטעמיות המשמשות ומתאזנות ונעטרות בהסגום מלמדנות הטעמיות, ונמעט דבר ילמנו ויקטנו וחחול בהם האזרה אשר היא ראויה להם מתיים ונמחים, ותהיה לכל חזג האזרה שהיא ראויה פ' במעט דבר יאמר, וכן מעשי החורה כלם משוערים מלח הבורל ית' ואין ביכולת בער ודס לעטר מעשים פד שיתול בהם הענין האלהי, הכל כנחב מיד ה' בשליטי ס' כ"ג ונ"ג, טעם עלה זכרון המשך והקרבנות

צפרם. ראה דרכיו והכס במקומו ההם. ועשה דרכו של לפניו להשיל סדור הקרבנות והמשכן עם שומרי משמרתו אשר על ידם היה הל העיני האלהי באומה, לאדם שלם היצירה אל יחסר המצו, כי להיות המשכן עם הגולה אלו דומת העולם הכללי והן האדם היה עולם קטן כמוהו, קרבו ויחוינו ביתם נגלה עד היוםם ראוים להשלים עם ידם. ואלה סקודי המשכן לכל עבודתו אשר שוקד על פי הכתר להמונו כמראה אדם עליו מתעלה. לב כהן גדול לו אלהים, והוא הארון אשר שם זהב הוורה ומשם האנחה שמי הכמות חמה הוורה והנבואה כמו שיתבאר שפי כ"ח. והכרובים פורשי כנפים הם צמדנת הריאה המרחפת על הלב בשתי ערוגותיה. השם ל' מיניה המתחלטים בדקות חזות לקרבנות ולקמורת ולמטרה, כנגד הצות החס העכבי שבאדם אשר על ידו מתחבר צו הגשם, וגם הוא קנה שלם מדינות כפי איכותו של דם אשר יתהוה מחלה בכבד וחל"כ יטוקן הגלגל ממש בלב וחל"כ הגלגל שנגלגל יטוקן צמות. וכבר ידענו כי הצות החס העכבי יסתייה מן הדם האדמי המחלק המעולה והדק שבו, וכפי זכות הדם יודרך האד העולה ממנו והיה לרוח פכעבי נושא לכווח הגשם, אם בכבד לשאח האשם הפכעבי, ואם בלב לשאח את החיות, ואם צמות לשאח את המשכלה. וכל זה ממקור חמה איפוקרפטי אציר הרופאים מעטס רבים וכבדים מביני מדע. וגם לדעת הכתמים אשר שמו הלב רשטיה לחולאות הכחות כלנה וההכר מכללם כמו שיתבאר, לא נאסרך לשמות הסדר, ונלבד שתייה המשרה על שמו של לב לחלוק מכוודו והודו יתיר האברים שכלם יזכו משלחט ועל לוי יסקו. והקרבנות והשמיים היו הם להתלוות צהם האש המכרת ל' מיניה כמו שקדם לדוגמה החום העכבי ל' מיניו הגולה כתיבט הדם להתקיים צו מורה שזכרנו. ועוד היה שם שמן המשחה קדש קדשו אשר על שפת הנבואה צאדם כי שמן על קראשו בל יחסר משמן הראש הוירד עליו מיתרון שפע שבע רלון אלהי, לא מזד פכעו של אדם, וזה לעומת שמן המורה המורה על אור החכמה והדעה כמו שקדם, והם שני מיני החכמה היואלים מן הארון כאשר דברנו. ולשמן המשחה המורה על שפת הנבואה לא יתיחס לו מזד עמלנו חלק גשמי בגוף האדם, כי כל פרוי קדש הגולים ועיטו אלהי יזאל מגדר מין האדם כמובאר בראשון סי' מ"א ותצ". והנה הוירכו שלמה כלים כנגד ששתם הדברים ששאל היהוה נדבכת צהם, והם מוצה העולה ומצנה הקמורת והמורה שם יתר כלי הקדש אשר יתרוו צהם, כנגד הכבד והלב והמוח עם המשתחים אוחם לכל עבודתם, אשר צהם יטוקן הדיק לשלמה מדרגותיו אשר זכרנו. ואל יקשה בעיניך אדם בלב ולב נדבר, כי לפי מה שהונה הארון הוא הלב כמו שקדם. דע לך כי ההכרה היולאו הלוס ממה שהיה בלתי נלווח להשלים פעולה זו בארון, ועל כן הושלמה על ידי כלי ממלא תמונו צהם והוא המוצה הפנימי. ואל מדהוה יתבאר

להתלם מצות מה צדמויים כללו כי חומר השם יסבל להכשיר צם כהנה וכנהו. השלחן וזלוי היו שם לדוגמה זרכו של אדם לשלחן ערוך לאכול לשבעה לקיום מילוחו. יריעות המשכן ואהל מועד מכסה ומכסה החמה ומשך, כנגד האברים הרבים החיוניים שומרי המשמה הפנימיים. קרסיו קרסיו צריחו עמודיו וחליו, כנגד האברים הקשים לשומר גם הם משמרת האברים הפנימיים. הכהנים והכזבים נושא חכמה הוורה והנבואה היואלות מן הארון המושם במדרגת הלב כמאור, הם כנגד החושים הגדולים והגספתים שמהייהם הראש צעורה הלב כמדובר, כי אלו לעומת אלו יועלים מכירים ומזהירים על מה שראוי לקווה או להזהר ממנו. היו שם כוור וכמו ומתקחים ומחמות וקפרות וכפות ומקיות וסירות ומזלגות וחולס, כל עמח שכלו בגוף האדם גרון וחף וכלים מכלים שונים לעבודת הכהנים לחקן ולהשוות מצו הלב, והחות דומות מוחרי המזומות וכלי היצירה והשמן. וכמו שהיה זרכו של אדם להעמק מתקום למקום לבקש המועיל ולברוח מן המזיק, כן היו שם נושאים את המשכן עם כל כליו, כי אלעזר הכבד היה נושא צעלמו שמן המשחה וקפרת הכסים והנחה ההמיד ושמן המאור כנגד הדברים הזכים והדקים שבאדם ואין עורר במשאל לעולם רוחהוים. צי קחה היו נושאים הארון והשלחן והמטרה והמזבחות וכלי הקדש אשר ישרחו צהם ובכתף ישאו, כמו שהאברים הפנימיים אין להם צעלמו, והרוחות עם הכחות הדקים צהם ישאום. וכפי גרשון היו נושאים יריעות המשכן ואהל מועד מכסה ומכסה החמה והכרס שיהם כנגד האברים הרבים החיוניים. והיו צי מרכי נושאים קרסיו קרסיו צריחו ועמודיו וחליו שיהם כנגד האברים הקשים, ותיחי הכחות הללו נעזרו בעללות והם במדרגת הידים והרגלים. אולם יתר הפרטים הם כלם לנודך אלו המזכרים. ונכה פניך יהיה אמרו צלטי סימן מ"ג כשיתבברו הכללות אל תמן לבך לחלקים. ולמען היוח הדברים האלה כלם על לבכך את זה לעמח זה הנתי לפיך :

- הארון ששם הוירח . . . כל צעלמו חולאות החכמה :
- כרובים פורשי כנפים . . . הריאה המרחפת על הלב כפטי ערוגותיה :
- חמש האלהות לקרבנות ולקמורת ולמטרה : . . . הצות החס העכבי המחלק לשלם מדרגות כבדו כנגד הקמורת :
- תקרבנות והקמורת והשמיים לתלות בהם חמש הגזכרת ל' מיניה . . . מליית החום העכבי שקדם זכרו בחלק העולה שדסם להתקיים צו :
- שלישה כלים שהוצרכו לכך, מוצה העולה ומוצה הקמורת והמטרה עם כלי הירושם ששם יתבאר רבו

משך זה שיחול הענין האלהי בלואה ע"י ההזדמנות
הוא, לא פנה אליו החבר לחקור על לחזויו, כי
הוא אלהים יחיד זולת, וכמו שגלה **כשם** בזה
במקומות רבים אשר הרחיףוץ כמה שקדם, ומכללם
במאמר א' סימן כ"ג כאמרו, ושיעור בעבריים שראויה
לחם האורה **האליה** אינו כי אם ליומיה יתברך,
וכן האומה החיה **האליה** לחול הענין האלהי בינה
אינו כי אם לאלהים לבדו **האליה** לשמש עמו השיעור
והערך ממנו, ולא יתחכם אדם עם דברו כמו שאמר
אין חכמה ואין תבונה ואין ענה לבד ה', עכ"ל.
גם מראשית הפסקה היה ברור מלל. על הנוסח
הזאת ואמר שאין מתקדבים אל האלהים כי אם
במאז האלהים עמנו בעבור שהוא יודע שעורס וכו',
כמו שהיה במשנה המשך אשר אמר ברך מלאכה
ממנו ויעט בללא וגו' כאשר עזר ה' את משה, כ"ל
בלא חוספס ומגנרע, ואין בדבר מהמלאכות ההם
מה שהוא מכחיס לדעתו ולסברתו, וחסס בזה באמר
יורח משה את כל המלאכה ויהיה עשו אומה כאשר
עזר ה' כי עשו ויבדך אומה משה, והיה סמוך להשלמתו
חול הכביעה, מפני ששאלו בשני הענינים אשר המה
עמודי המורה, הא' מה עקריה החורה מאח האלהים,
והב' שפתייה מקוולת בלב לאמן מהקבל. והמסקן היה
ממאז האלהים, והיה מפשרו מכל קההל כמו שאמר
מאח כל איש אשר ידברו לנו, במכלית החסן והרצון,
והחייבי בשלמה החולד שהיה שפתייה, כאשר אמר
ושכתי ברוכס, וכבר דמייה לך בייצור האמה
והחיים וכו', ע"כ. והנה החמיד עיקר הספוטת
ההנהגה לקבול הענין האלהי בשני דברים לא יסדרו,
האחד ששאלו יתברך ויגבל השיעור והערך הראוי
במשפטים למען יחול על ידם הענין האלהי בלואה,
והשני שיהיה לב קההל לאמן וכוון להשלים הענינים
המאזיים מאחו יתברך בשמחה וכוטוב לבב. ומשם
החלקים האלה מוצר שרש האמונה שברך ביאר עניס
ראש סימן ע"ט באמרו על הרשמים האלהיים לך
אימים ומכרסס והזמן להם צריך בזה אל ידיעה
שלימה מפרשם מכליה הביאור מאח האלהים, ומי
שחייגו הדבר הזה וקיים אוהו על גבוליו והנלוי
בלב שלם הוא התאחזין וכו', ע"כ. ואולם אשר יבחר
בו החבר להקריב אל השכל בפסקה זו, הוא להביס
דמיון בלואה דבנוטה ע"ד דמיון אופן העבריים
המשמיעים ומתאזים מאחו יתברך בענין המשך
ובגולה אליו עם הקרבוה לזוגמת שפור ההתאזות
גבוטו של אדם לעיני הכמחה אל קבלת האורה
העלוונה, לה שכליה ולח אלהים כמדובר, שהלך
האור בשתייה לחול עלייהם ההגה המך חול גדולה
לא חול מקום כמו שציב. ובכלל דבריו היה טעמו
לענין הקרבוה אשר נתנו למחלל השם האלהיה,
כשעס לשד השמן אלל האום העכבי שבלדס כאשר
דברס ויבא עוד השלמו בביאור הפרטים. ועהי כי
פחה נכוון דלחיו ללבו ולכרר כוניה של חבר בפסקה
א בכללות, הכנס כבי טוב אל הנחה עמייה עם
דקדוקי

ולשלמת פטולה זו והרצנו ככלי ממלא מקום הארון
שזאו חלב האמחי לזוהה בלתי חפשייה להשלים בו,
היה מצה הקטרה הכלי אשר פעל פטולה זו למענהו:

טוב ההזדמנות לאדם שלם
לטיט לו שמת ערך לפניו
לעשור ולכבוד, ולמען ישלם
מלאותו על עד היותר טוב:

השלוחן וכליו.

האברים הכריס החינויים:

יריעות המשכן אהל מועד
סככהו ומכסה התחש
והמסך וביצוא לשמור את
הכלים הנכבדים.

האברים הקשים החינויים:

קרטיו קרטיו בריחיו
עמודיו וארניו וביצוא
לשמור גם הם הכלים
הנכבדים.

האברים הכריס החינויים:

הבהנים והבביאים נושאי
הכמה התורה והנבואה
היוצאות מן הארץ.

השעטת הכוואה בדרס כסלו

שמן המשורה המוצק על
הראש.

הארון והאף וכלי הכשימה

הצידו וכבו ומלקחים
המרתות וקערות ופנות
המקיות וסירות ומלוחות
ויוולתם.

הידים והרגלים שסס לים

נושאי המשכן וכליו.

המשיקים המקום למקס

אליעור נושא בעצמו שמן
המשיחה וקשרת הסמים
ומבצרת חת סיד ושמן
הבאור.

המשיקים החינויים

בני קהת נושאים כלי
הקדש הפנימים ובכתף
ישאו.

המשיקים החינויים

בני גרשון נושאים בעגלות
יריעות ודומיהם כאפור.

המשיקים החינויים

בני מררי נושאים
בעגלות קרשיה ודומיהם
כמדובר.

המשיקים החינויים

ליום טשאים האברים הכריס
החינויים:

המשיקים החינויים

ליום טשאים האברים הכריס
וקסי ככחות סללו הס מתדדנס
סידים והכנלים:

המשיקים החינויים

הכחות והכחות מהם יצאו
האברים הסנימים שאין כסה
פאמות:

והכלל שכיון החבר במשל הזה להורות איך הכל
נעשה יפה כפדך ותבונה חכמה אלהיה כליטי
עם מגמה החמרו להשלים עדתו במאז עזר כוון
ותזומן אל מול קבלת הענין האלהי כדרך שישלם
מאזו של אדם אל שול קבלת השכל. ואולם איך היה

כי הקרבן ההוא והלחם וריח הניחוח אשר הם מיוחסים אלי, אמנם הם לאשי, ר"ל האש הנפעלת לדברו ית' אשר מאכלה הקרבנות, ואחר כן יאכלו הכהנים שאר הלכה, והכונה בזה תקן הסדר כדי שיחול בו המלך חול גדולה לא חול מקום. ושום דמיון הענין האלהי הנפש המדברת הלה בנוף טבעי בהמי, כאשר נשתו טבעיו ונסדרו כחותיו העליונים והתחתונים סדור נכון לענין יותר נעלה מענין הבהמות, והיה ראוי שיחול

קול יהודה

דקדוקיה ופרטיה: הוא אומר כי הקרבן וכו'. יבאר בסמוך כי החיפהם אליו ית' הוא לאריות על קבולו נמחהם ומולו אללם וכו': ר"ל האש הנפעלת וכו'. זה טעם החיפהם אליו ית' בלחמו לאשי, והוא האש היסודיים הנפעלה לרצונו ית', בלחמו אשר כך נפעלה האש בחפץ האלהים ברצונו באומה והימים אוח קבול מנחהם ותשריהם, כי האש הוא הדק והנעלה מכל אשר חפה לגלגל הירח המגופות, ע"כ. ויזולא בלשון זה מצינו לו סימן ד' בלחמו שהאור והנפיש נפעלים לרצונו ומלשיידים בדבורו כאשר הנשיידי שמים וזרן, ונקרא כוכב ומדבר וכו', ע"כ: שאר הלכה. ר"ל מה ששאר לו הקרבן שאינם חלק האש המכרת כי אם חק לכהנים: והכונה בזה חלקי הסדר וכו'. כי האש עם הקרבנות המחוקקים לה לאמללה היא לדוגמה החום הטבעי שנבחר עם דרוך המעולה שבכדס המחווק לקיומו, כמו שיזכיר אחר זה יחס כל חלקי המשכן והגולה אליו עם חלקי האדם השואל ביצירה לכל דבריו ולכל משפטיו אשר האדם המצו הואו בזה, וזבה נמחת חול הצורה השכלית או האלמית בלתי חתימה בשמות לשום אחת מהנה, על פי הדרך אשר הקדמתי הכוללת: דורל גדולה לא חול מקום. שאין עם ערוב כח בנשות גשמי: ושום דמיון וכו'. ר"ל שום חשיים לדמיון הענין האלהי אם החיפהם המדברת וכו'. והוא דמיון לאוח לפי הטובה כאשר העניי בספור הכולל: נשתרו טבעיו. ד' היסודות ואיכויותיהם. והוא עמנו ביאר ד' בחמישי סימן י' בלחמו והשתנה הנפשות שמי גדול כפי ההבדל הטבעיים הארבעים, ע"כ: ונסדרו כחותיו העליונים והתחתונים. הם כמות האשם האומתה והחיונית אשר דברט על אדוהם בראשון סי' ל"א ול"ג. ותמרו העליונים והתחתונים הם הכחות הראשונים והשקרות שצרכה שמה: סדור נכון לענין יותר נעלה מענין הבהמות. בלחמו בחמישי סימן י' ולא נשתו הטבעיים בלחמהם מן החי הכהמי ואיננו נכסף לקבול עזרה ימירה על האשם החיונית, אבל נשתו בחדם ונכסלו לגורה ימירה ואין כילות אלל הענין אלהי, ואלל עניו נורה ימירה נקראת השכל ההיולאמי הנשכל וכו': והיה ראוי שיחול וכו'. נקשר עם אמרו למעלה כאשר נקשר

אוצר נחמד

אשר הם מיוחסים אלי. כלומר כל הקרבנות הנקריים נחתם ס' ואילו הם מיוחסים כולו סס סס לחם ס' כפי דמיון הגם, אמנם כפי האמת הם לחם אשי, ר"ל אש יסודן מן השמים: הנפעלת לדברו יתב'. האש הזו מקבל טעולה אכילה הקרבנות בדבר ס', רצונו ברצונו ית' והכשנתה על ערותו בעושים רצונו: ואח"כ יאכלו הכהנים שאר הלכה. הגם כמו שצדק חכמה יתב' לטות על אכילה האש כן גור שיאכלו הכהנים בעטות ואשמות כשאר אכילה מן אכילה האש, וכמו שאין בלחילה הכהנים לחם ס' כי המה האוכלים, כן האש האוכלת אין כאן לחם ס' רק לחם האש: תקון הסדר. תקון המדברנות נעם ס' ככדי שיאר אלוים כבוד ס', ותקרא מלא אש ככדד שמיני נעת שחוקם המשכן קרא משה לאתכן ולבניו ולוקי ישראל וזה ארחה על הקרבנות, ותמרו ויאמר משה זה דברך אשר תעשו ויורא אלוים כבוד ס', וזוה אלו דנין על כלל הקרבנות: כדי שיחול בו המלך. ככד נודע שכל הסביבות יולאות מן שמה, ותמרו הקדמונים שהטמה והוא השכל שצדקם מקומו נחת, ולפי דרכם חלקו חרדי המוח נד' חלקים וקראו להם מדה וחזרו ומתעיי. אמנם המוצדק שבכולם אשר שם מתייחסה נשתה האדם ועיקר שכלו בלחמה הוא שקראוהו שוט, והוא הכח המושל על כל נחת האדם בכלל וטוטט בין האמת והשקר והכחם וההמונע, ועל ידו נכרבת כל סוף, וכל מועותיו ומעשיו נמשכים ממנו, כמו מלך השופע כל הארץ ומלכותו בכל משלה. ולפי שמה המכרת נבנתה ענין לרמות השגחה ומוסדו והמסדו חלקי כהנאגות ודקדוקו ענין סגולתו ייחד לא שמה אלוים המכרבת את כל האדם וטוטטת אותו, וכמתקן חל' נדיק יצר טוב שוטט, ועל כן בא דמיונו מן המלך בלחמו שבוטטת וכו'. ככדד כדי שיחול בו המלך, וכמו שיטא עוד: חול גדולה וכו'. ר"ל כי בכל מקום האש מכניס גליו ככדד ס' בלחן וככד נודע כי השמים ושמי השמים לא ילכלכו אין מקום לחול ממנו, וכשאלו מכניס גליו ככדד וידידשו לאחן עיקר ככדד בזה כשהנהו השדויות ככדדלת האדם ומתקן לרכס ומישר הכהנס ומשדדו טכטע והמקרי כהנים לפי דרכם לגעוד ככס לרשע, כמו המלך המלחין והמקריבו והתשנית על קול המוח נכרטיסם על ד' היורה שוב ונלחם עם שפוישים ונשפה שפוישי עמו לככד סכט מקריבו. זה שאמר חול גדולה לא חול מקום, שהקב"ס פגל נדלתו וטוטטת בלחן ומליל ייחול, הכי אלו מדעיים פנתלה עליו ככדד מלכותו מתחמת שפויטי לקבל כשהנהו ממנו ית' ייחוד, לא בדיק טכטע או בדיק מקרי: ושום דמיון הענין האלהי וכו'. כלומר אם קש נעייני ככדד ענין הקרבנות ואין ע"ה הקרבנות הדקם ככדד וכו' ית' נתון קל עטו, שום חשיים לפנין לדמיון הנפש המדברת, והיא שמה האדם, היתה בגוף טבעי בהמי. כי מלכד בשמה האדם נכדדלת ביו ית' ועל פי כמותם על הארץ מותר האדם מן ככדדסם און, וספי' אשר לו נמחת פלילתו ככדד גוף ככדד לסיים משכן נשתה וכו', אף אחס אל חתמה חס שטו ססס נלעוהו ככדדס לאשי ככדי שחסיס האש האוכלת אימוריסם נכדדל לככדד אלוים השופע בלחן: כאשר נשתרו טבעיו ונסדרו כחותיו מ' סדור נכון וכו'. ר"ל עם כמות שיעקר האדם הוא שבתמה שמי חל' או חתמה האלם הנאמר כוד ס' ההר נדרא אם האדם רולח גום ויכר אר בהלה רוחני נלכד. ובדל' סכטע